

Μητροπολίτου Σάμου καὶ Ἱκαρίας
κ. Εὐσεβίου

Ἐνώπιον τῆς Ἱ. Σ. τῆς Ἱεραρχίας Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, Τετάρτη 5 Ὀκτωβρίου 2022.

ΘΕΜΑ: «Ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καὶ
ἐπανευαγγελισμός τῶν πιστῶν»

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Πρόεδρε τῆς Σεπτῆς
Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
Σεβασμώτατοι ἅγιοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

Μετά πολλῶν εὐχαριστιῶν διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς παρούσης εἰσηγήσεως
παρήλθον εἰς τό βῆμα σήμερον, διὰ νὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν ἀγάπην Σας, «οὐ καθ’
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας» (Α' Κορ. β 1). Τολμῶ νὰ ἀρθρώσω κραυγὴν τινα
ἀγωνίας καὶ προβληματισμοῦ διὰ τὴν πορείαν τοῦ ζώντος σώματος τοῦ Χριστοῦ
εἰς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα. Μία πορεία ἡ ὁποία ὁμοιάζει κατὰ πολὺν εἰς
τόν ἀνήφορον τοῦ Γολγοθᾶ, ὅπου ἐν μέσῳ μαστιγώσεων καὶ ἐμπυσμῶν ἔσωθεν
καὶ ἔξωθεν ἀναβαίνουσα ἡ μαρτυρική Ἐκκλησία ἐλπίζει καὶ προσδοκᾷ τὴν
ἀλήθειαν τῆς Ἀναστάσεως. Προσδοκῶ, ὡς ἄσμα ζεούσης καρδίας ν’ ἀφήσω
μὴν παρακαταθήκην σκέψεως καὶ συμπεροβληματισμοῦ πρὸς μελέτην καὶ
γόνιμον διεργασίαν εἰς δόξαν τῆς Παναγίου Τριάδος καὶ εὐκλειαν τῆς κοινῆς
πάντων τῶν πιστῶν Μητρός Ἐκκλησίας.

Εἰσαγωγή

Εἶναι γνωστό ὅτι διερχόμαστε, ἴσως, τὴ δυσκολώτερη
ἱστορικῶς συγκυρία τῶν τελευταίων χρόνων.

Μαζί μέ τὴν πολυεπίπεδη κρίση, ἡ ὁποία προηγήθηκε καὶ ἡ
ὁποία ὀνομάσθηκε οἰκονομική, ἀλλὰ ἐμφάνισε σαφεῖς
προεκτάσεις σέ ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ τὰ ἐπίπεδα τῆς
σύγχρονης ζωῆς, ἐπηρεάζοντας τόν πολιτισμό, τὰ ἐθνικά
θέματα, τὴν ἠθική τῆς κοινωνίας καὶ ἄλλα, ἐμφανίσθηκε καὶ
ἡ ὑγειονομική κρίση. Μία πραγματικότητα δυσμενῆς, ἡ
ὁποία συνέχει τὴν ζωὴ μας τὰ δύο τελευταῖα χρόνια καὶ μᾶς
ἀνάγκασε νὰ στριμωχθοῦμε πνευματικά καὶ νὰ τηρήσουμε
σκληρές, ἀλλὰ πολύτιμες ἰσορροπίες, μεταξύ τοῦ
πληρώματος τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Πολλές φορές στή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου θυμήθηκα
τό παράπονο τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ὁ πλοῦς
ἐν νυκτί, πυρσός οὐδαμοῦ. Χριστός καθεύδει» καὶ
ταυτίστηκα μέ τὴν ἀγωνία του. Χωρὶς ἀμφιβολία ἡ
ὑγειονομική αὐτή κρίση τοῦ κορωνοϊοῦ ἀνέδειξε τὰ κενὰ
καὶ τίς ἐλλείψεις μας καὶ πῆρε ἀπὸ τὰ μάτια μας τὰ φίλτρα,
πού ὠραιοποιοῦσαν καταστάσεις καὶ παραποιοῦσαν τὴν

ζοφερή πραγματικότητα τῆς θρησκευτικοποίησης τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τὴν ἐκκοσμίκευση, ὡς συνελόντι εἶπειν, τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐμφανίζεται, λοιπόν, ἐπιτακτική ἡ ἀνάγκη τοῦ συμπροβληματισμοῦ μας πάνω σ' αὐτὴ τὴ δυσχερὴ πραγματικότητα καὶ τῆς λήψεως, ἐνδεχομένως, ἀποφάσεων μὲ σκοπὸ τόσο τὴν πνευματικὴ ἀνασυγκρότηση τῆς Ἐνορίας, ὅσο καὶ τὸν ἐπανευαγγελισμό τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας, συμπεριλαμβανομένων, ὡς μὴ ὄφειλε, καὶ τινων ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Ἄν σκεφθοῦμε, πὼς ἡ Ἐνορία ἀνάγεται στὶς Συνάξεις τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, τότε πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε πὼς ἡ διαπίστωση τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων «οὐκ ἄρεστόν ἐστὶν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις» (Πράξ. στ. 2) ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλιστικὴ δικλεῖδα, γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς τῆς σύγχρονης Ἐνορίας, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποδεικνύει καὶ τὴν κατεύθυνση πρὸς τὴν ὁποία ὀφείλουμε νὰ κινηθοῦμε, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὸν ἀγιασμό τῶν πιστῶν καὶ τὴν ἐπίτευξη τῆς σωτηρίας τους διὰ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἀλήθεια, πὼς ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀλλάξει τίς τελευταῖες δεκαετίες καὶ σέ τίποτε δέν θυμίζει τὴν παραδοσιακὴ Ἑλληνορθόδοξη κοινωνία ἄλλων ἐποχῶν. Τοῦτο καθιστᾷ τό ἔργο τῆς Ἐνορίας δύσκολο. Ὅμως πρέπει νὰ δραστηριοποιηθοῦμε μὲ βάση τὴν ὀρθόδοξη ποιμαντικὴ, ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τὰ πρότυπα τῆς ζωῆς τῶν Δυτικοευρωπαϊκῶν Χωρῶν, πού βασιζονται κυρίως σέ προτεσταντικὰ πρότυπα καὶ πού ἀπέχουν ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ ζωή. Οἱ διαστάσεις τοῦ χριστιανισμοῦ στὶς δυτικὲς κοινωνίες ἀφοροῦν κυρίως σέ φιλανθρωπικὲς κινήσεις καὶ ἐλάχιστα ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτό καὶ πολλὰ πράγματα μετακενώθηκαν εὐκόλα στὴν πατρίδα μας καὶ ἔλαβαν νομικὴ κατοχύρωση, ὥστε νὰ βάλλονται τὰ θεμέλια τῆς Ὀρθόδοξης οἰκογένειας. Καὶ δέν ἐννοῶ μόνον τοὺς διαφόρους τύπους γάμων ἢ συμφώνων συμβίωσης, ἀλλὰ καὶ τίς ἐμμονές πού ἀναπτύσσονται ἐναντίον τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἐπὶ οὐσιαστικῶν θεμάτων ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ὑπενθυμίζω τὴν ἐγκύκλιο διαμαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς

Συνόδου, έναντι όλων εκείνων, οί οποίοι παρά τήν πανθομολογούμενη υποδειγματική τήρηση τών μέτρων υγιειονομικής προστασίας από μέρους τής Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις ἐπιχειροῦσαν νά καταφέρουν νά ἀπαγορευθεῖ ἡ θεία Κοινωνία, κατά τήν περίοδο τής πανδημίας, ἐπειδή αὐτό ἔγινε σέ Χῶρες τής Δυτικῆς Εὐρώπης καί τής Ἀμερικῆς.

Ὑπενθυμίζω ἐπίσης καί τίς πρόσφατες διαμαρτυρίες γιά τήν ἐγκύκλιο τής Ἱερᾶς Συνόδου σχετικῶς μέ τήν προστασία τής ζωῆς καί τήν ἀποφυγή τών ἀμβλώσεων, ἡ ὁποία ἂν καί ἦταν πολύ εὐγενικά καί διακριτικά γραμμένη, παρ' ὅλα ταῦτα ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυρίας, ἐξαιτίας τοῦ μεγάλου ἐγωῖσμοῦ τών ἀνθρώπων, πού κρύβεται ἐπιμελῶς κάτω ἀπό τήν μορφή τοῦ δικαιώματος καί νά σκεφθοῦμε ὅτι, στήν προκειμένη περίπτωση, τό δικαίωμα ἀφορᾷ στή στέρηση τής ζωῆς κάποιου ἄλλου!

Αὐτή ἡ σκληρότητα τής σύγχρονης νεοελληνικῆς κοινωνίας, πού συνήθως ἐχθρεύεται ἀπροκάλυπτα ὁ,τιδήποτε, ἐκκλησιαστικό, χριστιανικό, ὀρθόδοξο καί ἐλληνικό πολλές φορές, ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερη ποιμαντική χειραγώγηση.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι πολλές ἀπό τίς δραστηριότητες τών Ἑνοριῶν τών καθ' ἡμᾶς Ἱερῶν Μητροπόλεων ἀφορμῶνται ἀπό ἀγαθή διάθεση. Ἀποτελοῦν τήν ἀπάντησή μας στίς διάφορες ἀνάγκες τών Χριστιανῶν μας καί ἔχουν σκοπό νά τούς οἰκειώσουν με τή ζωή τής Ἐκκλησίας, προσελκύοντας τό ἐνδιαφέρον τους, ἂν καί θεωρῶ ὅτι δέν συμβαίνει πάντοτε αὐτό μέ ἐπιτυχία.

Στήν σύγχρονη πραγματικότητα τής Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, τήν Ἑλληνική, ἀλλά καί τήν διεθνή, περισσότερο ὁ Λαός, ἀλλά καί ὁ Κλήρος σέ κάποιες περιπτώσεις, φαίνεται ὅτι προσδίδουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στό φιλανθρωπικό ἔργο καί στίς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, παρὰ στήν πνευματική μας ἀποστολή.

Ὑπάρχει πάντοτε πρό τών ὀφθαλμῶν μας ὁ αἰώνιος πειρασμός τοῦ ἀνθρώπου νά ἀκολουθήσει ἐκείνον πού τόν τρέφει καί καλύπτει τίς ἀνάγκες του, ἀλλά μέχρι ἐκεῖ. Ὁ Κύριος ὅμως στό 6ο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου ἐφιστᾷ τήν προσοχή μας, ὥστε νά μήν μονοπωλεῖται «ἡ βρώσις ἡ ἀπολυμένη», εἰς βάρος «τοῦ ἄρτου τής ζωῆς». Ὅμως πέρα ἀπό τίς διάφορες δραστηριότητες τών Ἑνοριῶν μας, πολιτιστικές, καί ἄλλες, πολλές φορές ἐρχόμαστε πρό

ἀδιεξόδου καί πρέπει νά δώσουμε λύση σέ προβλήματα ἐμπεριστάτων μελῶν τοῦ πληρώματός μας, παρέχοντας ἄλλοτε οἰκονομική ἐνίσχυση καί ἄλλοτε ὑλικά ἀγαθά, τά ὅποια ὅμως ἀφοροῦν στό ὑλικό μέρος τῆς ζωῆς τους, μέ τήν εὐχή νά ἔλθουν νά γνωρίσουν τόν Χριστό καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας Του, γιά τήν σωτηρία τους. Τίς περισσότερες φορές αὐτό παραμένει τό μεγάλο ζητούμενο.

Ἔχω τήν αἴσθηση ὅμως ὅτι εἴμαστε κατά τό μάλλον ἢ ἥττον ἐπηρεασμένοι ἀπό ξένα εὐρωπαϊκά ἐκκλησιαστικά πρότυπα, τά ὅποια, ὅπως προανεφέρθη, ἔχουν ἀναφορά σέ μιὰ προτεσταντικοῦ τύπου νοοτροπία, γιά τό τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀφήνουμε τήν Ἐκκλησία μας νά ἐκπίπτει σέ φιλανθρωπικό Ἰδρυμα παροχῆς ὑλικῶν ἀπολαβῶν, ὥστε νά μᾶς ἐλέγχει ζωηρῶς ἡ ἀποστολική διαπίστωση τοῦ «διακονεῖν τραπέζαις», ἔναντι τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου.

Αὐτή ἡ διαπίστωση γίνεται ἐντονώτερη, ἂν φέρουμε στό νοῦ μας τό ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος προκρίνει τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀκόμη καί ἀπό τή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιπλήττοντας τούς Κορινθίους καί λέγοντας: «*Οὐ γάρ ἀπέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι*» (Α' Κορ. α' 17), καθ' ὅτι δέν νοεῖται Ἐνορία χωρίς κατήχηση!

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά πάλι, ἡ σύγχρονη ποιμαντική μας διαίσθηση ἀντιλαμβάνεται ὅτι πολλά ἀπό τά ἐνεργά μέλη τῆς Ἐκκλησίας μας δέν βιώνουν τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ μέ τόν τρόπο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, ἀλλά ἀπλῶς θρησκεύουν μέ τρόπο δικό τους, πού θυμίζει μέν τήν ἐκκλησιαστική ζωή, ἀλλά δέν τήν εὐπροσωπεῖ καί παράλληλα θέτει τήν σωτηρία τους ἐν ἀμφιβόλῳ.

Ἄς συνυπολογίσουμε ὅτι τό μεγαλύτερο μέρος τῶν Χριστιανῶν μας δέν ἐκκλησιάζεται, ἐκτός τῶν μεγάλων ἑορτῶν καί τοῦτο πολλές φορές γιά καθαρά ἐθιμικούς λόγους. Τά στασίδια τῶν Ἱερῶν Ναῶν μας παραμένουν κενά μετά τήν ἐκδημία τῶν πιστῶν, τό ὅποιο σημαίνει ὅτι τά παιδιά τους, τά ἐγγόνια τους, οἱ συγγενεῖς τους δέν ἀκολούθησαν στά πνευματικά τους ἔχνη.

Ἀπό τούς ἐκκλησιαζομένους πάλι τό μεγαλύτερο ποσοστό δέν μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων Μυστηρίων.

Καί ἐν τέλει ἐλάχιστοι τηροῦν τήν παραδεδομένη τάξη τῆς

προετοιμασίας καί τῆς μετοχῆς στήν θεία Εὐχαριστία, στίς λίγες κατά τόπους Ἐνορίες, ὅπου ὑπάρχει μιά ἐγνωσμένη πνευματική ἐργασία καί γι' αὐτό μιά ποιοτική ἀναβάθμιση. Πρέπει νά τονισθεῖ ἰδιαίτερος πῶς ἡ Ἐνορία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα τμῆμα, ἀλλά αὐτή ἡ Ἰδια ἡ Ἐκκλησία, θεωρούμενη ὅχι ὡς ἓνα κοσμικό μέγεθος, ἀλλά ὡς θεανθρώπινη πραγματικότητα, ἡ ὁποία κατά τόν ἅγιο Εἰρηναῖο Λουγδούνων (2⁰⁵ αἰ.) φυτεύθηκε στόν κόσμο γιά νά σώζεται ὁ κόσμος μέσα σέ αὐτήν, ὅχι μέ τά μέσα τοῦ κόσμου, ἀλλά μέ τήν θεία Χάρη, τήν Ὅποیان κατέχει καί οἰκονομεῖ, καθὼς στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει, ἐνεργεῖ καί σώζει τό Ἅγιον Πνεῦμα (Ἰω. ιδ' 17). Τοῦτο ἀμέσως προκρίνει τήν λατρευτική μυστηριακή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πρωταρχικό στοιχεῖο εἶναι τό κήρυγμα καί ὁ εὐαγγελισμός τῶν πιστῶν, ὁμοῦ μέ τήν μετάληψη τῶν ἀχράντων Μυστηρίων, ὥστε νά ἔλθει ὡς συνέπεια ἡ οἰαδήποτε ἱεραποστολική δραστηριότητα.

- ΕΝΟΡΙΑ

1α. Ἱστορική ἀνασκόπησις

Ἀρχέγονο τύπο τῆς ἐνορίας θὰ μπορούσαμε νά διακρίνουμε στήν, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἰοθὺρ, κατάτμηση τοῦ ὅλου ἔργου πού ἀσκοῦσε ὁ Μωυσῆς (βλ. Ἑξ. ιη' 13-27).

Στοὺς χρόνους τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἡ Ἐνορία ἦταν ἓνας ὅρος πού μπορούσε νά ἐκφράσει πλήρως τὸ σύνολο τῶν πιστῶν μιᾶς περιοχῆς.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη δέν ἀπαντᾷ ὁ ὅρος “ἐνορία”. Ὅμως θεολογικῶς καὶ πρακτικῶς τὸν συναντοῦμε. Ἡ ἐντολὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὸν Τίτο: *«ἵνα καταστήσης κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους»* (Τίτ 1, 5) δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐντολὴ γιὰ διοργάνωση ἐνοριῶν.

Καθὼς τὸ Εὐαγγέλιο διαδιδόταν πρὸς τὴν ὑπαιθρο, ἰδρύονταν ἰδιαίτερες χριστιανικὲς κοινότητες μὲ ἰδιαίτερους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τοὺς ἀποκαλούμενους “χωρεπισκόπους” ἢ “ἐπισκόπους τῶν ἀγρῶν”. Ἀργότερα εἰσήλθε ὁ θεσμὸς τοῦ Μητροπολίτου. Προσαρμοζόμενη δὲ ἡ Ἐκκλησία στίς πολιτικὲς περιφέρειες, εἰσήγαγε τὸν θεσμό τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἡ ἀνάγκη, λοιπόν, ἀποκέντρωσης, πού ἦλθε ταυτόχρονα μέ

τὴν αὐξηση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὁδήγησε τὴν Ἐκκλησία στὴν ἵδρυση τῶν ἐνοριῶν, προκειμένου οἱ ποιμένες νὰ γνωρίσουν καλύτερα τὸ ποίμνιό τους καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικώτερα τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου.

Ἡ πρώτη πατερικὴ μαρτυρία τοῦ ὅρου “ἐνορία” ἀπαντᾷ στὸν Γρηγόριο Νύσσης: «...κατὰ τὴν ὁρεινὴν αὐτὸν **ἐνορίαν** διάγειν» (PG 46, 1001A). Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ (4ος αἰ.) συναντοῦμε τὸν ὅρο καὶ στὸν Ἐπιφάνιο Κωνσταντίας τῆς Κύπρου (PG 41, 677C).

Ἀρχικά, λοιπόν, ἐπικράτησε ἡ λέξη “ἐνορία” νὰ σημαίνει τὴν ἐδαφικὴ περιοχὴ, ὡς θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου “ἐν-όριος”, ποὺ σημαίνει: ἡ χώρα ἐντὸς τῶν ὁρίων. Ἐπὶ δεκαῆξι αἰῶνες διατήρησε αὐτὴν τὴ σημασία. Μόνον οἱ Θεόδωρος Βαλσαμὼν καὶ Ἰωάννης Ζωναρᾶς συμπεριέλαβαν στὴν ἔννοια τῆς ἐνορίας τὸ σύνολο τῶν πιστῶν. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς πέριξ τοῦ ναοῦ περιφέρειας τοῦ ἱερέα ἄρχισε, ἐπισήμως τοῦλάχιστον, νὰ διαφαίνεται ἀπὸ τὸν 15^ο αἰῶνα καὶ ἐντεῦθεν.

Στὰ χρόνια τῆς ὀθωμανικῆς σκλαβιάς οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες, μὲ τὸν θεσμὸ τῆς ἐνορίας, κατόρθωσαν νὰ διατηρήσουν ἀλώβητη τὴν πίστη τους. Οἱ ἱεροὶ Ναοὶ δὲν ἀποτελοῦσαν μόνον τόπους λατρείας, ἀλλὰ καὶ χώρους συναθροίσεως τῶν ἐνοριτῶν, πρὸς συζήτησι καὶ ἐπίλυσι προβλημάτων. Στὸν τότε ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν ἀντίστοιχο τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος, ἡ ἐνορία-κοινότητα ἦταν τὸ κύτταρο τῆς συλλογικῆς δράσεως. Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς, ἦταν τὸ ἰδανικώτερο σύστημα αὐτοδιοικήσεως. Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων, μὲ ἐπίκεντρο τὴν ἐνορία, παρέμενε ἡ μόνη ὁργανωμένη ζωὴ, ποὺ κράτησε τὰ ζώπυρα τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Σήμερα, στὸν ὑπ’ ἀριθ. 8/1979 Κανονισμὸ τῆς ΔΙΣ (ἄρ. 3, παρ. 1), τονίζεται ὅτι ἡ ἐνορία εἶναι **«βασικὴ μονὰς ὁργανώσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου»**. τονίζεται, δηλαδή, ὁ ρόλος τῆς ἐνορίας ὡς βάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ θεμελιακοῦ στοιχείου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἔτσι παρέμεινε ἡ διαμόρφωσι τῶν ἐνοριῶν μέχρι τὴν ἐποχὴ μας. Στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ οἱ πόλεις αὐξήθηκαν πληθυσμιακῶς, λόγῳ τῆς καθέτου δομήσεως, οἱ

ἐνορίες ἀπέκτησαν τόσους πιστούς, πού ἦτο πλέον ἀπαραίτητη ἡ ὑπαρξὴ περισσότερων τοῦ ἐνός ποιμένων, γιὰ νὰ δέχονται οἱ πιστοὶ τὴν κατάλληλη πνευματικὴ φροντίδα καὶ καθοδήγησι. Ἔτσι τώρα πλέον ἔχουμε ἐνορίες διαφορετικῶν εἰδῶν, πού θὰ ἐξετάσουμε παρακάτω.

1β. Θεολογικὴ προσέγγισι.

Ἡ ἐννοια τῆς ἐνορίας προσιδιάζει περισσότερο ἀπὸ κάθε τί μέ τὴν ἐννοια καὶ τὸ νόημα τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε ἐνορία εἶναι μία μικρὴ εἰκόνα καὶ ἐν μικρῷ πλήρης ἀποτύπωσι τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ αὐτά μέ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνορίας. Ἡ μόνη διαφορὰ βρίσκεται στὸ μέγεθος τῆς κάθε ἐννοίας. Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἄνευ ὁρίων, καθὼς ἀπλώνεται στὸν χῶρο καὶ στὸν χρόνον καὶ ἐγγίζει τὴν αἰωνιότητα, ἡ ἐνορία εἶναι μία τοπικὴ Ἐκκλησία, πού ζεῖ καὶ κινεῖται ἐντὸς συγκεκριμένων γεωγραφικῶν συνόρων. Τὰ ὅρια τῆς ἐνορίας, ὅμως, εἶναι μόνον τοπικά. Πνευματικά ἡ ἐνορία εἶναι ἓνα κύτταρον τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Ἔτσι, ὅπως ἡ Ἐκκλησία, ὅμοια καὶ ἡ ἐνορία προεκτείνεται στὴν ἄκτιστη πραγματικότητα τῆς αἰωνιότητος, ἀφοῦ ἔχει ὡς κέντρο τῆς ζωῆς τῆς τῆς Θεῆς Λειτουργίας καὶ τὴν Εὐχαριστιακὴν Σύναξιν. Ἡ ἐνορία εἶναι τὸ ζωντανὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ πιστοὶ εἶναι «ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. 12,5). Ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἔτσι καὶ ἡ ἐνορία εἶναι ἡ φανέρωσις τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν στὸν κόσμον, εἶναι ἡ ζωντανὴ ἀποκάλυψις τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἐνσάρκου Λόγου τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἐνορία εἶναι ὁ «μεθ' ἡμῶν Θεός» (Μτθ. α' 23) πού ἀγιάζει, σώζει καὶ θεοποιεῖ τὰ μέλη τοῦ σώματός Του. Ἡ ἐνορία εἶναι ἡ συνεχὴς ἀποκάλυψις τῆς ἀγάπης, ἡ βίωσις τῆς ἀγάπης, ἡ ἐμπειρία τοῦ θριάμβου τῆς ἀγάπης, πού καθέτως καὶ ὀριζοντίως ἐναγκαλίζεται τὸ σύμπαντακόσμον καὶ θεοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἐνορία εἶναι τὸ ζωντανὸ κύτταρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχει στόχους καὶ μάλιστα συγκεκριμένους, σαφεῖς, θεοδίδακτους. Χωρὶς στόχους εἶναι ὅπωςδήποτε καταδικασμένη σὲ ἀποτυχία καὶ ἀπονέκρωσι. Ἡ Ἐνορία εἶναι «τὰ πάντα τοῖς πᾶσι», ἀφοῦ εἶναι αὕτη ἡ Ἐκκλησία. Ἡ ἐνορία συνδέεται μέ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν μέσω τοῦ προσώπου τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ ἀπόσπασις τῆς ἐνορίας ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐπισκόπου ἀποκόπτει τὴν ἐνορίαν καὶ ἀπὸ τὸ ζωντανὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα ἐνορία ἄνευ ἀναφορᾶς στὸν Ἐπίσκοπον δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ. Ὁ δὲ κρῖκος πού συνδέει τὸν Ἐπίσκοπον μέ τὴν ἐνορίαν εἶναι ὁ Ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πατέρας, ὁ ὑπεύθυνος ἡγέτης, ὁ ὀργανωτής, ὁ ἐμπνευστής, ὁ καθοδηγητής τῆς Ἐνορίας. Ἡ ψυχὴ τῆς Ἐνορίας. Ὁ κύριος ὑπεύθυνος γιὰ τὸ ζωντάνεμά της καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν στόχων της. Ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου γίνεται ἡ λειτουργικὴ ἀναφορὰ στὸν Ἐπίσκοπον κατὰ τὴν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς ἐνορίας. Ἔτσι ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης χαλκεύεται καὶ ἀγιάζεται διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ δυναμοῦται διὰ τῆς Θεῆς Χάριτος. Δὲν ὑπάρχει ἀνώτερον γιὰ μᾶς Ἐνορία ἀπὸ τὸ νὰ γίνῃ μέ τούς πιστοὺς της, μέ τὴν πνευματικὴν τους προκοπὴν, μέ τὰ ἔργα τους καὶ τὴν λατρεία τους κέντρο δοξολογίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

1γ. Εἶδη ἐνοριῶν

Καθὼς ἐρευνοῦμε τὴν ἐννοια τῆς ἐνορίας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποδεχθῶμε ὅτι στὴν ἐποχὴ μας πλέον ὁμιλοῦμε διὰ περισσότερα τοῦ ἐνός εἶδη ἐνοριῶν. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τὸ διευκρινίσουμε, διότι κάθε εἶδος ἐνορίας χρήζει διαφορετικῆς ποιμαντικῆς διαχειρίσεως. Ἰδιαιτερότητα τῆς κάθε ἐνορίας ἀποτελεῖ πλοῦτον γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴ συμπεροβληματισμοῦ, ἀφοῦ κάθε περίπτωσις ἔχει διαφορετικὰς δυσκολίας καὶ διαφορετικὰ θέματα γιὰ ἐπίλυσιν.

Θὰ διαχωρίσουμε τίς ἐνορίες σὲ ἀστικές καὶ ἐνορίες τῆς ὑπαίθρου. Οἱ ἀστικές ἐνορίες χωρίζονται μέ τὴν σειράν τους σὲ κάποιες ἐπιμέρους κατηγορίες.

Πρώτον, είναι οι πολυάριθμες ένορίες των μεγάλων πόλεων που αποτελούνται από δεκάδες χιλιάδες ένοριτών. Ένορίες στις οποίες οι άνθρωποι είναι άγνωστοι μεταξύ τους. Ένορίες που όμοιάζουν με ένα χάος, στο οποίο επικρατεί η μοναξιά και η αφιλία. Οι ποιμένες στις ένορίες αυτές θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν για να προσελκύσουν τους πιστούς στην Έκκλησία. Να αναλάβουν ποιμαντική έξατομική, εξερχόμενοι των Ναών και μεταβαίνοντας στις οίκες και συνομιλώντας με τους Ένοριτες τους. Αυτό σημαίνει ότι κάθε τάξη ανθρώπων ακόμη και ως άτομα είναι τελείως κάτι το ξεχωριστό απ' όλους τους άλλους, προς τούτο ή προς Τίτον έπιστολή του Άπ. Παύλου (κεφ. β' 1-10) είναι άριστο πρότυπο. Παρήλθε πρό πολλού η εποχή, κατά την οποία ο Έφημέριος ανέμενε τους Ένοριτες στο Γραφείο του Ναού. Τώρα πρέπει να εξέλθει «προς αναζήτησιν του πλανηθέντος προβάτου». Είναι αλήθες ότι όπου διακονούν δραστήριοι Ίερείς, εκεί και οι καρποί του έργου τους είναι έμφανείς.

Δεύτερον, είναι οι ένορίες του έμπορικού και ιστορικού κέντρου πολλών μεγαλουπόλεων, οι οποίες αποτελούνται κυρίως από καταστήματα και γραφεία. Οι ποιμένες στις ένορίες αυτές δέν έχουν τήνδυνατότητα να αναπτύξουν αληθινές διαπροσωπικές σχέσεις με τους ένοριτες τους, διότι πολύ απλά δέν έχουν τακτικούς ένοριτες.

Τρίτον είναι οι μικρότερες άστικές ένορίες των μεγάλων πόλεων. Σ' αυτές τίς ένορίες λειτουργεί η έννοια της γειτονιάς. Οι άνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους και τό έργο των ποιμένων μπορεί να πάρει τόν χαρακτήρα της πατρότητας, που είναι τό ζητούμενον.

Οι ένορίες της ύπαιθρου έχουν και αυτές τά δικά τους έπιμέρους είδη. Πρώτον, είναι οι ένορίες των μικρών έπαρχιακών πόλεων. Οι ένορίες αυτές όμοιάζουν με τίς τοπικές έκκλησίες των αποστολικών χρόνων. Έχουν μικρό άριθμό ένοριτών, μπορεί εύκολα να σφυρηλατηθεί η ένότητα των μελών τους και κάθε γεγονός της ένορίας είναι γεγονός που γίνεται γνωστό και μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτό οι πιστοί που αγαπούν τό Χριστό.

Τέταρτον, είναι οι ένορίες των χωριών μας στην ύπαιθρο. Κάθε χωριό έχει ως κέντροτόν Ίερό Ναό, γύρω από τόν όποιον οίκοδομήθηκε. Οι ναοί των χωριών μας βρίσκονται στόέπίκεντρον της τοπικής ζωής. Τά πανηγύρια, οι χαρές, οι θλίψεις και όλα τά γεγονότα της ζωής των ανθρώπων γίνονται μέσα εις αυτούς ή εις τά προαύλιά τους. Οι ιερείς των χωριών είναι αληθινοί πατέρες για τους ανθρώπους και μπορούν, ανάλογα με την ποιότητά τους ή να δοξάσουν ή να κατακρημνίσουν τό μήνυμα του Εὐαγγελίου. Οι ποιμένες αυτοί έχουν την εύκαιρία να βιώσουν τό μυστήριο της ένότητας και της αγάπης της Έκκλησίας καθαρά και συνειδητά.

Πέμπτον, έχουμε τίς ένορίες των θερέτρων. Οι Ίεροί Ναοί και οι ένορίες σ' αυτά τά μέρη δίνουν την ευαγγελική μαρτυρία και στους μόνιμους κατοίκους αυτών των περιοχών, αλλά και στους πολυπληθείς έπισκέπτες, που διαμένουν εκεί περιστασιακώς. Οι ποιμένες αυτών των ένοριών καλούνται να εργαστούν διπλά. Να φροντίσουν πνευματικώς τους μόνιμους κατοίκους, αλλά και να διακονήσουν αγαπητικώς τους έπισκέπτες της ένορίας τους με χαρά και διάκριση.

Ένα τελευταίο είδος ένορίας μπορούμε να ειπούμε ότι είναι η **Μονή**. Τά όρθόδοξα μοναστήρια και μάλιστα τά κοινόβια βιώνουν την έμπειρία της αποκαλύψεως του Θεού και της σωτηρίας μέσα στά όρια των τειχών τους ως κλειστές, συγκεκριμένες ομάδες πιστών, που ποιμαίνονται από τόν γέροντα ή την γερόντισσα και αγιάζονται από την κοινή συμμετοχή στη Θεία Λατρεία, με αναφορά πάντοτε στον οικείο Έπίσκοπο. Κάθε Μονή είναι μία μικρή ένορία, μία εικόνα της Έκκλησίας, που αγωνίζεται, προκόπτει, θριαμβεύει και ζωοποιεί τά μέλη της. (Ένιστε όμως και άφ' ης στιγμής ακολουθούν τό ένοριακό τυπικό και δέχονται οικογένειες, οι οποίες αντί των Ένοριών, πηγαίνουν στη Μονή, ίσως

λειτουργούν εις βάρος τών Μοναχικών υποσχέσεων τών Ἀδελφών καί τῆς ἐνότητος τών Ἑνοριῶν!)

Μετά τά παραπάνω μπορούμε εὐκόλα νά συμπεράνουμε ὅτι στήν ἐποχή μας ἡ ἔννοια τῆς ἐνορίας ἔχει πολλές παραμέτρους. Δέν μπορούμε λοιπόν νά ὁμιλοῦμε γενικῶς περί τῆς ἐνορίας, σάννά πρόκειται γιά κάτι ἐνιαῖο, ἀλλά νά σκεφτόμαστε ὅτι ἡ ποικιλία τών ἐνοριῶν χρειάζεται καί ποικιλία ἐνεργειῶν, γιά νά ἐπιτελεῖται ἡ διακονία μας ἐν γνώσει καί διακρίσει.

• ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Στήν ροή τῆς σύγχρονης πραγματικότητας πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι στίς ἐνορίες μας δέν εἶναι ὅλα ἰδεατά καί καλά. Πολλάκις παρατηροῦμε ὅτι τό σῶμα τῆς ἐνορίας νοσεῖ. Ὁ μισόκαλος καί μισάνθρωπος ὄφης ἐνσπείρει τό κακό στό σῶμα τοῦ Κυρίου, γιά νά προκαλέσει νεοπλασίες, πού σκοπό ἔχουν νά φέρουν τήν ἀπονέκρωση καί τήν καταστροφή. Φρίττει καί τρέμει ἔμπροσθεν τῆς προοπτικῆς τῆς σωτηρίας τών ἀνθρώπων. Ἐπιπλέον δέ ὁ ἀνθρώπινος ἐγωισμός, ἡ νωχελικότητα, ἡ ἀδιαφορία καί ἡ ἀπροσεξία τραυματίζουν τήν ἐνορία καί τήν ἀποπροσανατολίζουν ἀπό τήν πορεία τῆς σωτηρίας καί τῆς ἀγάπης. Τά δεδομένα ἐπίσης τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ἀλλάζουν συνεχῶς καί δημιουργοῦν καινούργιες συνθήκες, μέσα στίς ὁποῖες καλεῖται νά κινηθεῖ ἡ ἐνορία. Στό συνεχῶς μεταβαλλόμενο καί ποικιλοτρόπως ἐξελισσόμενο κόσμο ἡ ἐνορία ὁμοιάζει σάν νά προσπαθεῖ νά βρεῖ τήν πυξίδα της, διότι ἔχασε τόν Πολικό Ἀστέρα, ἢ μάλλον τόν Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης Ἰησοῦν. Ὡς ἐκτοῦτου εἶναι ἀπαραίτητο νά δοῦμε καί νά μελετήσουμε μερικές ἀπό τίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς μας πού ἀφοροῦν στήν ἐνορία.

2α. Ἀνεσιτιότης

Ἐνα ἀπό τά πῶ σοβαρά καί δυσεπίλυτα προβλήματα τῆς ἐνορίας σήμερα εἶναι τό πρόβλημα τῆς ἀνεσιτιότητος. Οἱ πιστοί ἔχασαν τήν αἴσθησι τῆς κοινότητος. Δέν ἀντιλαμβάνονται πλέον ὅτι ἡ ἐνορία εἶναι ἡ κοινή πνευματική μήτρα, πού τούς γεννάει καί τούς ἀνατρέφει πνευματικά. Δέν αἰσθάνονται ὅτι ἀνήκουν σέ μία πνευματική οἰκογένεια, σέ μία ἐνορία πού εἶναι τό σπίτι καί τό καταφύγιό τους. Πολλάκις δέν γνωρίζουν οὔτε τά ὅρια τῆς ἐνορίας τους. Δέν γνωρίζονται οὔτε σχετίζονται μέ τούς πνευματικούς τους πατέρες. Δέν ἐπιθυμοῦν καί δέν ἐπικυροῦν νά γνωριστοῦν οὔτε μεταξύ τους. Δέν ἐκκλησιάζονται στόν Ἱερό Ναό τῆς ἐνορίας τους. Θυμοῦνται τήν ἐνορία μόνον ὅταν πρόκειται νά διεκπεραιώσουν κάποιο κοινωνικό καθήκον. Δέν προστρέχουν κοντά της ὅταν πλήττονται ἀπό κάποια θλίψη, διότι δέν τήν αἰσθάνονται ὡς ἀγκαλιά καί φωλιά. Δέν ἐπιθυμοῦν νά ζήσουν ἐντός τῆς ἐνορίας τά σημαντικά γεγονότα τῆς ζωῆς τους. Τελοῦν τάμυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Γάμου μέ κριτήρια καθαρά κοσμικά, ἐκτός τῆς ἐνορίας. Ἀδιαφοροῦν γιά τήν πορεία καί τά θέματα πού ἀπασχολοῦν τήν ἐνορία. Ἀρέσκονται στό νά κατακρίνουν, εἰδικά ἐάν ὑποπέσει στήν ἀντίληψή τους κάποιο σκάνδαλο ἢ κάποιος πειρασμός πού ταλαιπωρεῖ τήν Ἑνορία. Στέκονται περισσότερο σάν αὐστηροί κριτές παρά σάν πιστά παιδιά τῆς ἐνορίας.

Βεβαίως, ἡ εὐθύνη διά τήν ψύχρανση μέ τήν ἐνορία καί τήν ἀπομόνωση τών ἀνθρώπων ἀπ' αὐτή δέν βαρβαίνει ἀποκλειστικά ἐκεῖνους. Μεγάλο μερίδιο εὐθύνης φέρει καί ἡ ἴδια ἡ ἐνορία. Σέ πολλές περιπτώσεις ἐκεῖνη πρώτη ἔστρεψε τήν πλάτη της εἰς τά πνευματικά της παιδιά, προσωπολήπησε, περιχαράκώθηκε στά δεδομένα της,

κλειδώθηκε πίσω από μία έσωστρέφεια, πού τήν ονόμασε παράδοση και σοβαρότητα, ένδιαφέρθηκε για τό «φαίνεσθαι» και όχι για τό «εῖναι», ἔκανε λαμπρά ἔργα, ἀλλά δέν ἐλάμπρυνε τούς ἀνθρώπους πού τήν ἀπαρτίζουν. Ἡ ἀγάπη ἔγινε σύνθημα, ἔγινε ὀργανωμένη φιλανθρωπία, ἀλλά δέν ἔγινε προσωπική ἐπαφή, δέν ἔγινε ἄγγιγμα ψυχῆς, δέν ἔγινε συναντίληψη, δέν ἀνέπαυσε. Ἡ ἐνορία δέν προσπάθησε νά ἀφουγκρασθεῖ τούς πιστούς της. Οἱ ἄνθρωποι ἀποκόπτονται ἀπό τήν ἐνορία τους, ὅταν δέν ἔχουν λόγο σ' αὐτή. Ὅταν κανεῖς δέν τούς καλεῖ γιά νά ζητήσῃ τήν ἀποψή τους, ὅταν κανεῖς δέν τούς ζητάει νά συμμετέχουν οὐσιαστικά στίς ἀποφάσεις καί στήν πορεία τῆς ἐνορίας, εἶναι φυσικό νά χάνουν τή σχέση τους μέ τή δική τους ἐκκλησιαστική κοινότητα. Μία ἐνορία πού δέν ὑπολογίζει τά παιδιά της, δέν μπορεῖ νά ἀναμένει νά τήν ἀγαπήσουν ἐκεῖνα. Ἡ διοίκηση γίνεται μόνο ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο, τό ὁποῖο ἰδίως στήν Ἐπαρχία εἶναι πολλές φορές ἀνύπαρκτο. Μᾶς προβληματίζει ἔντονα τό ποιοί θά συμμετέχουν ὡς ἐπίτροποι ἐφέτος πού ἀλλάζει ἡ σύνθεση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων. Οἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ἐρήμην τοῦ σώματος τῶν πιστῶν. Οἱ ἐνορίτες μαθαίνουν τήν πορεία τῆς ἐνορίας τους ἀπό τίς ἀνακοινώσεις καί τίς ἀφίσες. Δέν τίς καθορίζουν. Μόνον τίς πληροφοροῦνται ὡς ληφθεῖσες. Ἄρα γιατί νά συγκινηθοῦν διά τήν ἐνορία; Ἡ Θεία Λατρεία τελεῖται ἀπό τούς ἱερεῖς καί τό στενό χορό τῶν ἱεροψαλτῶν, χωρίς καμία οὐσιαστική συμμετοχή τῶν πιστῶν. Οἱ πιστοί πού εἶναι παθητικοί θεατές ἐπαναλαμβανομένων ἀκολουθιῶν καί τελετῶν, χωρίς κάποια ὑποτυπώδη συμμετοχή, κάποτε κουράζονται καί ἀραιώνουν. Ἡ χαλαρότητα, ἡ ἀποξένωση καί ἡ ἀνεστιότητα εἶναι προκλήσεις καί θέματα πού θίγουν τήν οὐσία τῆς ἐνορίας, ἀφοῦ ἄπτονται τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐπάνω στήν ὁποία στηρίζεται ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

2β. Ὑπογεννητικότητα

Ἕνα πολύ σοβαρό πρόβλημα πού μαστίζει τίς ἐνορίες σήμερα εἶναι ἡ ὑπογεννητικότητα. Ὁ ἀριθμός τῶν πιστῶν κάθε χρόνο μειώνεται. Οἱ γεννήσεις τῶν παιδιῶν τείνουν νά εἶναι λιγότερες ἀπό τούς θανάτους. Ὁ τεράστιος ἀριθμός τῶν ἀμβλώσεων συνθλίβει τήν ἐλπίδα τῆς ἀνανέωσης τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀγωνία τῆς ἐπιβιώσεως, ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ἡ ἀκαταστασία τοῦ κόσμου, οἱ πάσης φύσεως κρίσεις, ὁδηγοῦν τούς ἀνθρώπους στήν ἀπόφαση νά

αποφύγουν την τεκνοποιία. Ο ήδονισμός και η ελευθεριότητα οδηγούν τα ζεύγη σε μία ζωή χαλαρή και ανεύθυνη. Ο νέος άνθρωπος επιθυμεί να ζήσει τη συντροφικότητα έγωκεντρικά και όχι θυσιαστικά, κυρίως χωρίς υποχρεώσεις πούεπιφέρει η έλευση των παιδιών. Τοιουτοτρόπως ο πληθυσμός των ένοριών συνέχεια γηράσκει. Οι πάσης φύσεως ένοριακές συνάξεις παρουσιάζουν όλο και περισσότερο μίαν παρακμακή εικόνα, αφού απουσιάζει απ' αυτές τό σφρίγος και ή δυναμικότητα της νεότητας.

2γ. Μετανάστευση

Ένα έπιπλέον πρόβλημα πού πλήττει την ένορία είναι τό ρεύμα της μεταναστεύσεως, πού βιώνει ή έλληνική κοινωνία. Η έσωτερική και έξωτερική μετανάστευση μετακινεί πολλούς ανθρώπους από τόπο σε τόπο. Η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβιώσεως, ή έξεύρεση εργασίας, ή αναζήτηση της γνώσεως, ή προσωπική αποκατάσταση, οί μεταθέσεις πολλών κατηγοριών δημοσίων υπαλλήλων (στρατιωτικών, εκπαιδευτικών, κ.ά.), οδηγούν τούς ανθρώπους σε αλλαγή του τόπου κατοικίας. Έτσι δέν υπάρχει ή δυνατότητα να σφυρηλατηθεί τό δέσιμο με κάποια ένορία. Η πνευματική οικογένεια χάνει τά μέλη της, πριν προλάβει να τά γνωρίσει.

2δ. Άλλοίωση της συνθέσεως των κατοίκων

Οί τοπικές κοινωνίες τά τελευταία έτη αλλάζουν ως προς τή σύνθεσή τους. Σε πολλές συνοικίες πόλεων και χωριών έχουν πάψει πλέον να ακούγονται τά Έλληνικά. Στά σχολεία της πατρίδας μας φοιτούν πάρα πολλά παιδιά άλλων φυλών και έθνοτήτων, πού σε μερικές περιπτώσεις καταλαμβάνουν την πλειοψηφία της σχολικής τάξεως. Οί άνθρωποι πού ήλθαν στην Ελλάδα για να βρουν καλύτερες συνθήκες ζωής, εργάστηκαν πολύ σκληρά, κουράστηκαν, υπέμειναν άμέτρητες θλίψεις και δοκιμασίες, αλλά οί περισσότεροι απ' αυτούς προόδευσαν και έστερεώθηκαν πολύ δυναμικά πλέον στά πόδια τους. Τώρα πλέον οί ίδιοι αναλαμβάνουντά ήνία πολλών επιχειρήσεων. Επιβάλλουν την παρουσία τους με την πρόοδο και την εργατικότητα τους και διεκδικούν τά ίδια δικαιώματα με αυτά των Έλλήνων πολιτών, αφού συνεισφέρουν αποδοτικά στην προκοπή της χώρας. Η Ελλάδα έγινε ή δική τους πατρίδα και ή πατρίδα των παιδιών τους. Εν τούτοις, είναι φορείς ξένων παραδόσεων και άλλων αντίληψεων. Πολλοί έξ αυτών είναι έτερόθρησκοι ή έτερόδοξοι. Η παρουσία τους μέσα στις ένορίες αλλάζει την πνευματική σύνθεση των ένοριών.

Υπάρχουν ένορίες στις ΌΠΟΙες ή πλειοψηφία των όρθοδόξων ανατρέπεται σε μειοψηφία. Οί Ένορίες είναι απαραίτητο να αναπτύξουν την έσωτερική ιεραποστολή με προσοχή και διάκριση, διότι πλέον τά θρησκευτικά δικαιώματα των πολιτών και μάλιστα των μειονοτήτων τά υπερασπίζεται τό ίδιο τό κράτος ιδιαίτερα και δυναμικά. Η Ελλάδα πάντοτε άφομοίωνε όσους την προσέγγιζαν. Η Όρθοδοξία πάντοτε μαγνήτιζε όσους την έγνώριζαν. Στην περίπτωση όμως των άδελφών πού εισήλθαν από την Άνατολή στά νησιά μας ανεπτύξαμε κατηχητική δραστηριότητα στους επιθυμούντες και μερικούς από αυτούς τούς κατηχήσαμε, τούς βαπτίσαμε και τούς έντάξαμε στό σώμα του Χριστού, καίτοι οί συνθήκες τούς μετέστησαν σε άλλες ευρωπαϊκές Χώρες.

2ε. Νέος τρόπος ζωής

Ένα από τά πιο δύσκολα και περίπλοκα θέματα και προβλήματα πού έχει να διαχειριστεί ή ένορία είναι ο νέος τρόπος ζωής των ανθρώπων. Κάθε ήμέρα ή ζωή των ανθρώπων αλλάζει. Οί άρχές, οί άξίες, τά ιδανικά, τά πρότυπα, οί

στόχοι, τά δεδομένα, οί συνθήκες, τά ήθη, ό τρόπος σκέψεως, όλα αλλάζουν όχι από ήμέρα σέ ήμέρα, αλλά από ώρα σέ ώρα! Ή μία γενιά άδυνατεί νά επικοινωνήσεί καί νά συμμεριστεί τήν άλλη. Τά πάντα παλαιώνουν σχεδόν άμα τή γεννήσει τους.

Οί άνθρωποι υπεραπασχολούνται, διότι πρέπει νά καλύψουν τίς βιοποριστικές τους ανάγκες, άληθινές ή επίπλαστες. Εργάζονται σέ δύο ή καί τρείς εργασίες, μέ ό,τι αυτό συνεπάγεται για τήν έσωτερική τους ισορροπία, για τή σωματική τους υγεία καί για τήν οικογενειακή τους άρμονία. Ακόμη καί τά μικρά παιδιά στερούνται τίς χαρές τής παιδικής τους ηλικίας, τό παιχνίδι, τήν άνεμελιά, τήν άπλότητα, τή χαρά, διότι ως μαραθωνοδρόμοι τρέχουν στίς έξωσχολικές δραστηριότητες, προκειμένου νά αποκτήσουν τά προσόντα για μία μελλοντική καριέρα καί για μία παντοτινή ...δυστυχία. Μέσα στήν άγωνία, τό άγχος καί τό τρέξιμο τής υπεραπασχολήσεως κανείς δέν έχει τή διάθεση νά προσεγγίσει τήν ένορία, νά ένταχθεί στό δυναμικό της, νά παρακολουθήσει τίς δραστηριότητές της, νά συμμετάσχει καί νά απολαύσει τή Θεία Λατρεία. Ή πνευματική ζωή είναι πολυτέλεια σέ ένα κόσμο, πού έχει ως υπέρτατο ιδανικό τήν επιβίωση. Τά Σαββατοκύριακα πλέον δέν είναι ήμέρες χαλαρώσεως. Δέν άνανεώνονται οί σχέσεις κατ' αυτά. Δέν ξεκουράζονται οί άνθρωποι. Προσπαθούν μέσα σ' αυτές τίς δύο ήμέρες νά διασκεδάσουν, νά δραπετεύσουν, νά φύγουν πρός τίς έξοχικές κατοικίες ή πρός κάποιους τουριστικούς προορισμούς, όπου κουράζονται περισσότερο, διότι κι εκεί πού πηγαίνουν μεταφέρουν τίς άγωνίες, τίς άνασφάλειες, τούς έννευρισμούς καί τήν πνευματική τους πενία. Οί όρδές τών αυτοκινήτων στους ένθνικούς δρόμους κάθε Σαββατοκύριακο μαρτυρούντού λόγου τό άληθές. Μέσα στίς δύο αυτές ήμέρες, πού θά υπήρχε ίσως λίγος χρόνος νά προσεγγίσουν οί άνθρωποι τήν ένορία τους καί νά χαρουν τήν έπαφή μέ τήν πνευματική τους οικογένεια, εκείνοι έξαφανίζονται από τήν πνευματική τους έστία. Περιχαρακώνονται στόν έγωισμό ή στήν κατά σάρκα οικογένεια καί απορρίπτουν τήν κοινωνία τών πιστών, τών άγίων, τών κοινώς άγωνιζομένων, τών φίλων καί πνευματικών άδελφών, πού θά τούς έδινε πολλά περισσότερα άπ' αυτά τά **ΌΠΟΙΑ** προσδοκούν νά λάβουν για τό Σαββατοκύριακο.

Ένα άλλο γνώρισμα του συγχρόνου τρόπου ζωής είναι ή άτομικότητα. Ο άνθρωπος αισθάνεται μόνος, ζει μόνος, κερδίζει τά πάντα μόνος, συντηρεί τή μοναξιά του, διότι αγαπάει τό άτομό του. Οί στόχοι είναι άτομικοί, ή καριέρα είναι άτομική, τά έπιτεύγματα είναι άτομικά, ή διασκέδαση έγινε άτομική, ή εκπαίδευση έγινε άτομική, οί αποφάσεις άτομικές, οί έπιλογές άτομικές, οί πτώσεις άτομικές, ή ζωή άτομική καί γι' αυτό άνυπόφορη, δύσβατη καί άπελπισ. Οί άνθρωποι φοβούνται νά σπάσουν τή μοναξιά τους. Φοβούνται μήπως προδοθούν, μήπως άπατηθούν, μήπως απογοητευθούν, μήπως ξεγελαστούν. Φοβούνται τή χαρά τής κοινωνίας, τό άνοιγμα τής καρδιάς, τήν έμπιστοσύνη εις τόν άλλον άνθρωπο. Ή όψη του άλλου δέν είναι ή χαρά τους. Τό πρόσωπο του άλλου δέν είναι ό παράδεισός τους. Ή παρουσία του άλλου δέν είναι ή έπιθυμία τους. Ακόμη καί ό εύλογημένος έρωτας βιώνεται άτομικά καί σαρκικά καί γίνεται πάθος, πώση καί βάσανος. Ή άτομικότητα είναι ό μεγάλος πειρασμός καί ή μεγαλύτερη φυλακή του συγχρόνου άνθρώπου. Ο άτομικός άνθρωπος δέν βιώνει τήν όρθόδοξη κοινωνικότητα τής ένορίας. Ακόμη καί ή παρουσία του εις τόν Ίερό Ναό είναι άτομική. Ή συνομιλία του μέ τόν Ίησουν έχει άτομικό περιεχόμενο. Ακόμη καί τήν σωτηρία τήν περιμένει καί τήν εκζητά άτομικά μόνο για τόν έαυτό του. Ένοχλείται μέ τήν προοπτική ότι μπορούν νά σωθούν καί οί άλλοι, μάλιστα δέ οί άνυπόληπτοι. Ή άτομική πίστη δέν είναι όρθόδοξη πίστη. Είναι έγωιστική θρησκεία. Ή πίστη τής Εκκλησίας είναι σχέση. Σχέση όχι μόνο μέ τόν Θεό, αλλά καί μέ τούς ανθρώπους. Ή άτομικότητα δημιουργεί μία θρησκευτική ίντελιγκέντσια, εκκλησιαζομένους χριστιανούς,

θηρησκευομένους εὐσεβεῖς, σύγχρονους φαρισαίους, ἀλλά ὄχι συνειδητούς καὶ ἀληθινούς ἐνορίτες.

Ἐνα ἐπίσης στοιχεῖο τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ διάσπαση τοῦ μυαλοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ὁ ὄγκος καὶ ἡ ποικιλία τῶν πληροφοριῶν, τό μέγεθος τῶν γνώσεων, οἱ πρωτοφανεῖς ἐρεθισμοὶ τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἀπίστευτες εὐκαιρίαι τῶν ἐπιλογῶν, οἱ θελκτικὲς προκλήσεις τῆς δημοσιότητος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, ὁ τρόμος τοῦ ἀγνώστου, ὁ φόβος τῆς ἀσθένειας καὶ τοῦ θανάτου κατακερματίζουν τὸν ἄνθρωπο καὶ ἐγείρουν μίαν ἀδυσώπητη ἐσωτερικὴ ἀντιπαλότητα στό τρίμερές τῆς ψυχῆς. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ συναρμονίσει τὴ λογικὴ, τὸ συναίσθημα καὶ τὴ βούλησίν του. Ἀλλὰ θέλει, ἀλλὰ ἐπιδιώκει καὶ ἄλλα ὑπολογίζει, μέ ἀποτέλεσμα στό τέλος νὰ βιώνει μίαν ἐσωτερικὴ ἀκαταστασία. Αὐτός ὁ ἐσωτερικὸς κατακερματισμὸς ἀποπροσανατολίζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ὁδὸ τῆς κατὰ Θεὸν προκοπῆς. Τὸν φυλακίζει στὰ συνθήματα, τὰ κινήματα, τὰ νοήματα καὶ τίς μέριμνες τοῦ ψεύδους. Τὸν καθιστᾷ ἔρμαιο τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν συμφερόντων καὶ τῶν ποταπῶν πολιτικῶν ἐπιδιώξεων. Ἡ ἔλλειψη ἐσωτερικῆς συνοχῆς εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ἀνικανοποίητου, τοῦ ἐνοχικοῦ, τοῦ ἄβουλου, τοῦ ἐξαρτημένου, τοῦ κατατεθλιμμένου ἀνθρώπου. Αὐτὸν τὸν διασπασμένο ἐσωτερικὰ καὶ κατακομματιασμένο ἄνθρωπο καλεῖται ἡ ἐνορία νὰ φροντίσει, νὰ περιθάλψει, νὰ παρηγορήσει, νὰ συγκεντρώσει «τὸν ἐσκορπισμένον νοῦν του» στὸν στόχο καὶ στήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

Ἐνα ἐπίσης ἐντονο χαρακτηριστικὸ τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς εἶναι ἡ ἀμφισβήτηση τῶν θεσμῶν, ἡ κρίση καὶ ἡ ἀπόρριψη τῶν παραδεδομένων. Γιὰ τὴ σύγχρονη πραγματικότητα τὸ παρελθὸν φαντάζει παρωχημένο. Κάθε τι παλαιὸ ἀπορρίπτεται εὐκόλα καὶ ἀντικαθίσταται μέ ὅ,τι ἐπιβάλλει ὁ συρμός ἢ οἱ ἰδεοληψίαι τοῦ παρόντος. Παραδόσεις αἰώνων λησμονοῦνται. Νέα ἤθη, νέες πρακτικὲς, καινούργιες μέθοδοι ξεπροβάλλουν καθημερινὰ καὶ προσδοκοῦν νὰ ἐπιβληθοῦν στίς ἀνθρώπινες συνειδήσεις. Τὸ παραδοσιακὸ ταυτίζεται μέ τὴν νέκρωση, μέ τὸ τέλμα, μέ τὴν ἀγκύλωση, μέ τὸν στεῖρο δογματισμό. Οἱ ἄνθρωποι ἀποστρέφονται τίς παραδόσεις, διότι αἰσθάνονται πῶς ἐγκλωβίζονται ἀπ' αὐτὲς σὲ καλούπια καὶ τρόπους ζωῆς πού δέν τοὺς ἀρέσουν. Τὰ πάντα γύρω μας σὲ κοινωνικὸ ἢ ἰδεολογικὸ ἐπίπεδο μπορεῖ νὰ ἀλλάζουν. Ἡ γνήσια καὶ ἀληθινὴ Ὁρθόδοξη Παράδοσίς μας δέν ἀλλάζει, εἶναι ἀνθεκτικὴ διότι εἶναι αὐθεντικὴ καὶ ἡ αὐθεντικότητά της πηγάζει ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο χριστιανικὸ βίωμα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας, ἢ μάλλον τῆς ἐλευθεριότητος, ἐπiléγουν καινούργιους τρόπους συμπεριφορᾶς. Οἱ θεσμοὶ ἐπίσης διέρχονται ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἐντονότατη κρίση. Ἡ οἰκογένεια, ἡ παιδεία, ἡ πατρίδα, ἡ δικαιοσύνη, ἡ τίμια ἐργασία, ἡ υἱεία, ἡ δημοκρατία, προδίδονται ἀπὸ τοὺς φορεῖς τους καὶ ἀπορρίπτονται ἀπὸ τοὺς ἀποδέκτες τους. Ὁ θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τῆς κοινωνίας μας ὑποτιμᾷ τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Δυστυχῶς ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία μας ἀποχριστιανίζεται σταδιακὰ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δημόσιας ζωῆς καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἐκκοσμίκευσης τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πλέον ἐμφανής. Στὸ περιεχόμενο τῶν θείων ἀληθειῶν δέν ἔχουμε δικαίωμα νὰ κάνουμε ὑποχωρήσεις ἢ παραχωρήσεις. Οὐδεὶς ἐκσυγχρονισμὸς εἶναι ἀνεκτός. Ζημῶνει τὴν θεία ὑπόθεσις τῆς σωτηρίας. Ἡ ἐκκοσμίκευσις ἀπειλεῖ καὶ θέτει σὲ κίνδυνον τὴ σωτηρία, διότι ἀλλοιώνεται, παραχαράσσεται καὶ παρερμηνεύεται τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ πολεμεῖ καὶ νὰ ἀντιστέκεται στό κοσμικὸ φρόνημα, σύμφωνα καὶ μέ τίς συνεχεῖς ὑπομνήσεις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁ ὁποῖος μέσα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιόν του καὶ τίς τρεῖς Καθολικὲς ἐπιστολὰς ἀναφέρεται διαρκῶς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, στὴ σχέση κόσμου καὶ Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ καταδείξει τὴν ἐμφανὴ διαφοροποίησιν καὶ τὴν ἀπαραίτητη διαφύλαξιν τοῦ πολυτίμου πνευματικοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ θησαυροῦ. Ἡ ἐνορία καθὼς καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἕνας θεσμὸς καὶ μία παράδοσις

αίωνων, έχουν εισέλθει στο άρνητικό πρίσμα της ανθρώπινης όπτικής. Ο σύγχρονος άνθρωπος πείθεται όλο και πιο πολύ ότι μπορεί να ζήσει και χωρίς αυτά. Η Έκκλησία και η ένορία πρέπει να πείθουν καθημερινά για την αξία τους, διότι διαφορετικά για πολλούς ανθρώπους κινδυνεύουν να μετατραπούν άπλως σε αναμνήσεις. Τούτο είναι ένα δυνατό στοίχημα για τους συνειδητούς εργάτες του Ευαγγελίου.

Στή δυσκολία της παντελούς άμφισβητήσεως των πάντων έρχεται να προστεθεί και η φανερή ή υπόγεια πολεμική έναντίον της Έκκλησίας. Έπειδή η όρθόδοξη πίστη σε συνδυασμό με την ελληνική παιδεία καθιστούν τον άνθρωπον διακριτικό και νήφοντα, εισέρχονται στον στόχο όλων εκείνων που επιθυμούν την εκμετάλλευση του ανθρώπου. Τά συμφέροντα εταιρειών παγκοσμίου έμβελειας, οι επιδιώξεις ρυπαρών πολιτικών προσώπων, ή μισαλλοδοξία άκραίων θρησκευτικών ομάδων, ή δική μας ανεπίτρεπτη πολλάκις άνοχή και άδιαφορία είναι οι βασικές αιτίες για να υφίσταται σήμερα η Έκκλησία ένα μυστικό διωγμό, να υπομένει μία πολεμική και μία άπαξίωση άθέμιτη και άδικη για την ποιότητά της. Τά πρόσωπα των κληρικών άπαξιούνται. Οι αλήθειες της πίστεως άμφισβητούνται δημόσια και από χείλη επισήμων. Μία προπαγάνδα ανήθικη και άθέμιτη προσπαθεί να άπαξιώσει και να διαφθείρει την Έκκλησία καί το Ευαγγέλιο. Η Όρθόδοξη πνευματική ζωή παρουσιάζεται ως καρπός νοσηρότητας. Η σχέση με την ένορία περιφρονείται επιδεικτικά. Έτσι καθίσταται δύσκολο η πνευματική οικογένεια της ένορίας να προσεγγίσει τά παιδιά της, που έχουν πέσει θύματα της παραπληροφορήσεως και της ψευδοενημερώσεως.

Ο μακαριστός π. Άλέξανδρος Σμέμαν σημειώνει κάτι, τό όποιο ίσως θά πρέπει να μάς προβληματίσει και κυρίως να ενεργοποιήσει την ποιμαντική προσπάθεια: «Τούς ιερείς τούς βλέπουν και τούς αισθάνονται όπως τά νεκροταφεία. Νοιώθουν δέος, αλλά πιστεύουν πως δέν μπορούν να έχουν καμμία θέση και σχέση με τή ζωή τους.».

Ένα επίσης στοιχείον του συγχρόνου τρόπου ζωής είναι η ύλομανία και η τεχνολαγνεία που χαρακτηρίζουν τον άνθρωπον σήμερα. Η κατανάλωση έχει καταστεί τό υπέρτατο ιδανικό των κοινωνιών. Οι άνθρωποι ζούν για να καταναλώνουν και άξίζουν τόσο όσο καταναλώνουν. Η προσκόλληση στην ύλη κατέστησε τον άνθρωπο ένα θηρίο, ένα όδοστροπήρα, που ίσοπεδώνει τή φύση, τό περιβάλλον, τούς συνανθρώπους του, άκόμη και την ψυχή του, προκειμένου ν' απολαύσει περισσότερα ύλικά άγαθά. Παράλληλα η έκρηξη της τεχνολογίας, και μάλιστα της ηλεκτρονικής, μετέτρεψε τούς ανθρώπους σε άβουλα πλάσματα, σε έξαρτημένες μαριονέτες, που πριν προλάβουν να χαρουν κάτι, όνειρεύονται και άδημονούν διά την άπόκτηση κάτι νεώτερου ή πιο έξελιγμένου. Μέσα σ' αυτή τή σισύφειο προσπάθεια και άγωνία του καταναλωτισμού και της άγάπης προς την τεχνολογία η ένορία φαντάζει ως κάτι που δέν άφορά κανένα, που δέν έγγίζει κανέναν, που είναι κάτι ξένο προς τή σύγχρονη πραγματικότητα.

Μέσα στα δεδομένα του συγχρόνου τρόπου ζωής πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν και την τεράστια επίδραση της πάσης φύσεως όθόνης στους ανθρώπους. Οι όθόνες, μικρές, μεγάλες, μικροσκοπικές είναι παράθυρα που άνοίγουν καινούργιους κόσμους σ' όσους τίς κοιτάζουν. Δίνουν μηνύματα, διαμορφώνουν συνειδήσεις, πληροφορούν, μορφώνουν, έπιδρούν, κτίζουν ή γκρεμίζουν, ανάλογα με τό περιεχόμενο που παρουσιάζουν στους θεατές τους. Κάποτε μία εικόνα έλεγε χίλιες λέξεις. Τώρα μία όθόνη παρουσιάζει χιλιάδες εικόνες. Οι όθόνες αντικατέστησαν τούς φίλους, τραυμάτισαν θανάσιμα την επικοινωνία, άποξένωσαν την οικογένεια, βύθισαν τούς θεατές τους σε ψευδαισθήσεις πληρότητας, άφήνοντάς τους στην τραγικότητα της κενότητας. Για την πορεία της Ένορίας οι όθόνες είναι οι σύγχρονες σειρήνες, που θέλγουν τούς ένορίτες μακριά από την Άγία Τράπεζα και από την κοινωνία της άγάπης.

- **ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ**

Μπροστά στην άμηχανία που δημιουργείται στο εκκλησιαστικό σώμα από τον σύγχρονο τρόπο ζωής καθίσταται απαραίτητο να αποφύγουμε τον έφησυχασμό. Νά συμπροβληματιστούμε καινά διερωτηθούμε κατά πόσο ένα μερίδιο της όλης αυτής καταστάσεως βαρύνει με ευθύνη τη δική μας συνείδηση. Έάν κάνουμε την αυτοκριτική μας εν μετανοία και επγνώσει, ίσως δούμε ένα φως ελπίδας στη σκοτεινή σύρραγγα της άρνήσεως, την όποια με θλίψη όλοι μας διαβαίνουμε. Η αυτοκριτική δέν είναι έλεγχος. Είναι αυτογνωσία. Η αυτογνωσία έπιφέρει την άληθή ταπείνωση και ή ταπείνωση την όντως θεϊκή εύλογία κατά τό «ό Θεός ύπερηφάνους άντιτάσσεται, ταπεινούς δεδίδωσι χάριν» (Ίακ. δ, 6). Για τόυτο ή αυτοκριτική είναι προϋπόθεση έπιτυχίας στην ποιμαντική μας εργασία. Δέν είναι προσβολή της άρχιερωσύνης, αλλά άληθής καταξίωση και πολύτιμο πρόσημο. Όπως κρίνουν οι λαϊκοί άδελφοί μας τούς έαυτούς τους και έξομολογούνται τά λάθη τους σέ μάς, τοιουτοτρόπως όφείλουμε κι έμείς νά κρίνουμε τούς έαυτούς μας, για νά συντηρούμε ζωντανή την ένότητα της Έκκλησίας.

3α. Οί Ποιμένες και ή Ένορία

Στό πλαίσιο μάς γνήσιας αυτοκριτικής πρέπει νά δούμε πώς βλέπουν την ένορία οι Ποιμένες. Δυστυχώς πρέπει νά παραδεχτούμε ότι ή ένορία δέν είναι για όλους τούς Ποιμένες τό σπίτι τους. Πολλοί βλέπουν την Ένορία μόνο ως τό πεδίο της εργασίας τους ή της επαγγελματικής τους εξέλιξεως. Αντιμετωπίζουν τά ζητήματα της ένορίας διοικητικά ως υπάλληλοι ενός Ν.Π.Δ.Δ.

Διεκπεραιώνουν τά πάντα, αλλά τυπικά, ψυχρά και άδιάφορα. Καταθέτουν τά χαρίσματα τους, αλλά όχι την δύναμη και την ζέση της ψυχής τους. Είναι καλοί διοικητές, αλλά άδιάφοροι Ποιμένες.

Μεγάλη άγωνία έχουν πολλοί Ποιμένες ένοριών για την οικονομική διαχείριση. Η μέριμνα της εκπληρώσεως των ύποχρεώσεών τους άπέναντι στην Ίερά Μητρόπολή τους, ή φιλοδοξία για την έπιτέλεση έργων καλλωπισμού, κτηριακών έγκαταστάσεων, τεχνολογικής ύποδομής, φιλανθρωπίας, κατηχήσεως, εκδηλώσεων κ.λπ. πρωταγωνιστεί στην ιερατική τους συνείδηση. Άξιολογούνται από τό πόσα χρήματα κερδίζουν χάριν της Ένορίας. Έτσι έχουμε λαμπρές και πλούσιες ένορίες, αλλά μέ φτωχούς πνευματικά και άδιάφορους ένορίτες. Ο καλός ιερέύς δέν είναι μόνον αυτός που φροντίζει για την ύλική περιουσία της Ένορίας, αλλά εκείνος που φροντίζει την άληθή ουσία της ένορίας, που είναι οι ένορίτες. Έξάλλου ό Έφημέριος επιβάλλεται νά αποκτήσει συνείδηση ποιμένου και όχι μισθωτού, θέση πατρός και όχι κατακτητού, φρόνημα διακόνου και όχι δυνάστου. Η δημιουργία ποιμαντικής ευθύνης στον ιερό Κλήρο και λαϊκής εκκλησιαστικής συνείδησης στην Ένορία άποτελεί τον χριστιανικό τρόπο ζωής. Δυστυχώς υπάρχουν Ένορίες, όπου δέν υπάρχει ούτε ένα παιδί για νά διακονήσει τον Ίερέα στό Άγιο Βήμα. Υπάρχουν Ένορίες, όπου οι ψάλτες είναι υπέργηροι και δέν έχουν λάβει καμία μέριμνα για τή διαδοχή τους.

Έκατοντάδες οι νέοι άπόφοιτοι Σχολών Έκκλησιαστικής Βυζαντινής Μουσικής, αλλά υπάρχει έλλειψη ιεροψαλτών. Επίσης παρατηρείται άπροθυμία νεανίδων νά ύπανδρευθούν ύποψηφίους Κληρικούς. Τά αυξανόμενα διαζύγια στίς ιερατικές οικογένειες και ή κρίση στίς ιερατικές και μοναχικές κλήσεις άναμένουν την ποιμαντική μας χειραγωγή.

3β. Έπιλογή προσώπων

Είναι δύσκολο, αλλά πρέπει νά τό παραδεχτούμε ότι υπάρχει σέ όλους μας μεγάλη άδυναμία στην έπιλογή των προσώπων που θά εργαστούν ως στελέχη

της ένορίας. Κατ' άρχήν ή έπιλογή τών ποιμένων είναι ένα θέμα άκανθώδες και δισεπίλυτο. Η άπροθυμία τών νέων νά προσέλθουν στην ιερωσύνη και τό σπάνιο του χαρίσματος τούτου μάς δυσκολεύει στην έπιλογή. Εάν λόγω αυτών τών δυσκολιών γίνουν κάποιες έκπτώσεις στην έπιλογή τών καταλλήλων για την ιερωσύνη προσώπων, τότε όλη ή Έκκλησία πληρώνει τίς έπιπτώσεις. Αλλά και ή έπιλογή τών λαϊκών δέν είναι εύκολη υπόθεση. Καθένας πού πλησιάζει ένα κληρικό κρύβει πολλών ειδών προθέσεις. Υπάρχουν οί καλοί άνθρωποι, πού ως λαϊκά στελέχη συνεισφέρουν τό καλύτερο για την ένορία τους, αλλά υπάρχουν και οί διπρόσωποι, οί δίβουλοι, οί ύποκριτές, οί άνώριμοι, πού γίνονται στελέχη τών ένοριών και ύποσκάπτουν την ένότητα της ένορίας ή φιλοδοξούν νά κερδίσουν ύλικές άπολαβές, κοινωνική καταξίωση και δημόσια άναγνώριση. Η άνεπιτυχής έπιλογή τών καταλλήλων προσώπων για τή στελέχωση και επάνδρωση της Έκκλησίας έχει ως άκριβό αντίτιμο την όπισθοδρόμηση της ένορίας και τόν σκανδαλισμό τών πιστών.

3γ. Έλλειψη έπιμορφώσεως κληρικών

Ένα επίσης θέμα του όποιου πρέπει ν' αναλάβουμε την ευθύνη είναι ή μή έπιμόρφωση τών κληρικών μας. Η παιδεία δέν τελειώνει ποτέ ούτε ή έσωτερική καλλιέργεια. Δέν έχει σημασία τό επίπεδο της εκπαιδεύσεως ενός κληρικού. Σημασία έχει ή θέλησή του νά συνεχίσει νά εκπαιδεύεται. Καλούμε τούς κληρικούς μας νά είναι λίγο άπ' όλα. Τούς θέλουμε θεολόγους, λειτουργιολόγους, παιδαγωγούς, διακοσμητές, ψυχολόγους, καλλιτέχνες, ρήτορες, μαγείρους, οργανωτές εκδρομών και εκδηλώσεων, επικοινωνιακούς τεχνοκράτες, πολιτικούς μηχανικούς, μαστόρους και ό,τι άλλο βάλει τό ανθρώπινο μυαλό. Η μετεκπαίδευση πού λαμβάνουν όμως περιορίζεται στό προσωπικό τους φιλότιμο, στά τάλαντα πού τούς έδωσε ο Θεός, στά σεμνάρια και τίς ιερατικές συνάξεις πού προσκαλούνται και στό προσωπικό μας παράδειγμα. Η ήμμάθεια είναι ή μεγάλη πληγή της Έκκλησίας. Βέβαια, τό τραγικότερο άπ' όλα είναι ή θεολογική άνεπάρκεια. Οί διδάσκαλοι της πίστεως και οί ποιμένες, υποτίθεται, ότι είναι μελετημένοι επάνω στά θέματα της όρθόδοξης ζωής και παραδόσεως, επάνω στή νοοτροπία και τίς αλήθειες της Αγίας Γραφής και επάνω στην άγιοπνευματική έμπειρία, πού διατρέχει την Όρθοδοξία εδώ και πολλούς αιώνες. Αυτή ή ήμμάθεια σέ συνδυασμό μέ τόν έωσφορικό έγωισμό δυσφημούν τό Ευάγγелиο, διασύρουν τό όνομα του Τριαδικού Θεού και άσύστολα έγκληματούν άπέναντι στους άνθρωπους, για τούς όποιους ο Κύριος δίνει συνεχώς τό Αίμα Του. Η στενότητα της σκέψεως και ή έλλειψη της άρετής ευθύνονται γι' αυτή τή θεολογική άνεπάρκεια. Η θεραπεία της είναι ή βαθειά μελέτη της πίστεώς μας και ή καθοδήγηση άπό διακριτικό πνευματικό όδηγό και πατέρα. Αυτή ή θεολογική άνεπάρκεια δυστυχώς φαίνεται και διαδίδεται, χάρη στή σύγχρονη τεχνολογία, μέσα άπό τά κηρύγματα, τά μηνύματα, τά κείμενα, τίς άποφάσεις πού λαμβάνονται και τίς ενέργειες πού πραγματοποιούνται. Αυτή είναι και μία άπό τίς αιτίες του διχασμού πού βιώνει τό όρθόδοξον εκκλησιαστικό σώμα. Όσο δέν έπιμορφώνουμε τούς Κληρικούς μας αληθινά, όσο δέν έμπνέουμε την παιδεία, τόσο θά ύφιστάμεθα τ'άποτελέσματα της ήμμάθειας και της άνεπάρκειας.

3δ. Λάθη κληρικών

Ένα άπό τά πό μεγάλα προβλήματα πού αντιμετωπίζει ή Έκκλησία είναι τά λάθη τών κληρικών της. Λάθη τά όποια άκυρώνουν τό κήρυγμα του Ευαγγελίου και καταρρακώνουν τό κύρος της Έκκλησίας. Λάθη πάσης φύσεως, ήθικά, οικονομικά, διοικητικά, λάθη συμπεριφοράς, ήθελήμενα ή άνεπίγνιστα. Λάθη πού γίνονται άπ' όλες τίς βαθμίδες τών κληρικών. Ο λαός μέ καθαρό όφθαλμό και άγαθή συνείδηση, άγαπητικώς έπισημαίνει αυτά τά λάθη. Η τύφλωση του

έγωισμού και ή αίσθηση άνωτερότητας, όμως, δέν έπιτρέπουν τήν παραδοχή των πτώσεων και έμποδίζουν από τήν άληθή μετάνοια. Άς μάς συνέχει τουλάχιστον ό λόγος του Κυρίου: «ουαί... δι' ου τό σκάνδαλον έρχεται» (Ματθ. ιη' 7). Οί άνθρωποι και ό Θεός δέν μάς θέλουν αλάνθαστους ούτε προσδοκούν κάτι τέτοιο από κα- νένα κληρικό. Μάς θέλουν όμως, αϋθεντικούς, διαρκώς μετανοούντες και άγωνιζόμενους.

- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ή αυτοκριτική είναι σκόπιμη και ώφέλιμη μόνο όταν οικοδομεί. Εάν έπιθυμούμε τήν αναδιοργάνωση των ένοριών μας και τόνεπανευαγγελισμόν των πιστών, ίσως πρέπει νάσυμπροβληματιστούμε επάνω σέ κάποιες προτάσεις.

4α. Βαθείά εργασία

Τίποτε δέν γίνεται σωστά όταν γίνεται πρόχειρα. Στο ύψιστο ζήτημα της ένορίας πρέπει νά εργαστούμε συλλογικά και άποφασιστικά. Τό επερχόμενο έτος 2023 μπορεί νά αφιερωθεί στην άνασυγκρότηση της ένορίας. Όλες οι Συνοδικές Έπιτροπές ταπεινά προτείνουμε νά έχουν άποκλειστικά ως περιεχόμενο της εργασίας τους τήν ένορία. Ή κάθε μία νά ξεετάσει τήν ένορία από τή δική της όπτική γωνία και στό τέλος νά γίνει ένα Συνέδριο, όπου θά ληφθούν άποφάσεις για όλους τούς τομείς της ένορίας. Βέβαια, είναι άυτονόητο πώς οι άποφάσεις αυτές θά είναι δεσμευτικές για όλόκληρη τήν Έκκλησία της Ελλάδος.

4β. Έκδόσεις

Γιά νά άνασυγκροτηθεί ή ένοριακή ζωή, πρέπει νά γνωρίζει ό καθένας τόν ρόλο του. Ή έπιμόρφωση των ιθυνόντων προσώπων της ένορίας μπορεί νά λάβει ένα πύό μόνιμο χαρακτήρα, εάν άποτυπωθεί σέ συγκεκριμένα έγχειρίδια, έγκόλπια, τά όποια θά μπορεί ό καθένας νά συμβουλευεται, όποτε αϋτό είναι άπαραίτητο. Μπορούν λοιπόν νά έκδοθούν βοηθήματα προς τόν λαό για τό τί σημαίνει ένορία, προς τούς ιερείς, όπου θά περιγράφονται οι ύποχρεώσεις τους και θά δίδονται ιδέες ποιμαντικής διακονίας, προς τούς έπιτρόπους στους όποιους θά δίνονται οδηγίες για τήν παρουσία τους και τήν προσφορά τους στην ένορία, προς τούς ιεροψάλτες, όπου θά άποτυπώνεται ή δεοντολογία του διακονήματός τους και προς τούς νεωκόρους, διά νά γνωρίζουν τήν ύψηλή θέση και άποστολή πού μπορούν νά έπιτελέσουν εντός της Έκκλησίας. Για νά άναζωπυρώσουμε τήν ένορία πρέπει νά κάνουμε μία έκδοτική έκστρατεία μέσω των έντύπων και των ήλεκτρονικών έκδόσεων, έτσι ώστε ή γνώση νά φέρει άγαθούς καρπούς. Ένας δεύτερος τομέας, στον όποιο πρέπει νά έπιστρατευτεί ή έκδοτική ικανότητα της Έκκλησίας είναι ή κατήχηση των νέων, των ένηλίκων και των ποιμένων. Μέ λόγο ζωντανό και σύγχρονο πρέπει νάπαρουσιαστούν οι άλήθειες της πίστεως, ή όρθόδοξη έκκλησιολογία και ή πνευματική ζωή. Κοι- νά βοηθήματα για τά κατηχητικά σχολεία, μέ πλούσιο έποπτικό υλικό και δυνατές προτάσεις, βοηθήματα για τίς συνάξεις συμελέτης Αγίας Γραφής, μέ ιδέες και κατευθυντήριες γραμμές για τήν έρευνα και τήν άνάπτυξη θεμάτων, ενιάύσια Κυριακοδρομία εύληπτα, μεστά νοημάτων και σύντομα, είναι μερικές έκδόσεις πού θά συνεισφέρουν ουσιαστικά στην έπιμόρφωση λαϊκών και κληρικών. Σημαντικό έκδοτικό άθλο θά άποτελέσει και ή έκδοση πρακτικών οδηγίων διά τήν τέλεση των μυστηρίων σέ γλώσσα άπλή και κατανοητή, για νά γνωρίζουν οι κληρικοί και οι λαϊκοί ποιά είναι ή θέση τους στα μυστήρια και τί πρέπει νά κάνουν σ' αϋτά. Άνυπερθέτως θά πρέπει νά άπαντηθεί άπαξ διαπαντός και νά τηρηθεί από όλους τό δέον γενέσθαι στα Μυστήρια των γαμοβαπίσεων και στα Μυστήρια, τά όποια τελούνται σέ κτήματα και παρεκκλήσια ξενοδοχείων ή στην ύπαιθρο και τίς παραλίες τά καλοκαίρια, κατά τά όποια βάλλεται τόσο ή ιερότητα των Μυστηρίων, όσο και ή ιερατική αϋτοσυνειδησία του έπιτελούντος

αυτά. Αναγκαίο στοιχείο της δραστηριότητάς μας πρέπει να αναδειχθεί ή ποιμαντική των πενθούντων, των ασθενών, των φιλοξενουμένων σε ιδρύματα Γηροκομείων, Νοσοκομείων. Ακόμη δέ των νεοφωτίστων, πρό και μετά τό βάπτισμα, έως ότου θα δύνανται να ζήσουν εν Χριστῷ, διότι ἡ κατήχηση πλέον ἔχει σχεδόν καταργηθεῖ στήν οἰκογένεια καί στό σχολεῖο παντελῶς! Ὁ λόγος, προφορικός καί γραπτός, εἶναι δύναμη. Ὁ γραπτός λόγος ιδίως, μένει πάντοτε ζωντανός καί εἶναι ἕνα διαρκές ἐργαλεῖο ἀπό τοὺς φιλότιμους γεωργούς στό γεώργιο τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης τό ἔγκριτο καί ἐπίσημο περιοδικό «Ἐφημέριος» μπορεί νά ἀφιερῶσει μία σειρά τευχῶν στά θέματα τῆς ἐνορίας. Μελέτες, προτάσεις, ιδέες, θέσεις, ἀκόμη καί ἕνας γόνιμος διάλογος, μπορεί νά ἀποτυπωθοῦν πολύ ὁμορφα στά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ, πού ἔτσι θά λειτουργήσῃ ὡς χρήσιμο ἐργαλεῖο ποιμαντικῆς διακονίας γιά τοὺς πατέρες πού τό παραλαμβάνουν καί τό μελετοῦν.

4γ. Λατρευτική ζωή

Ἐάν φιλοδοξοῦμε τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν πιστῶν μας εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο νά ξαναστοχαστοῦμε ἐπάνω στή λατρεία. Τό θέμα τῆς Θείας Λατρείας πρέπει νά ἀπαλλαγῇ ἀπό ιδεοληψίες. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνθρώπινο προνόμιο, δικαίωμα καί κατασκεύασμα. Ὡς τέτοιο εἶναι εὐπλαστο καί ἀναδιαμορφούμενο. Γιά τόν λόγο αὐτό ἄλλωστε ἔχουμε πολλά καί διαφορετικά τυπικά. Ἡ λατρεία ἀποτελεῖ τό ἐπίκεντρο τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς. Οἱ ἐμπειρίες πού χαρίζει εἶναι προγεύσεις καί ἀρραβώντης σωτηρίας καί τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐνορία πρέπει νά στοχεύσῃ πολύ συνειδητά στή δυναμική συμμετοχή τῶν πιστῶν στή Θεία Λατρεία. Ἡ Λατρεία συνεπιτελεῖται ἀπ' ὅλους μαζί. Ἐάνδεν γίνεται αὐτό, τότε εἶναι μία παράσταση, μία καρικατούρα προσευχῆς, ἕνα νεκρό συνονθύλευμα πράξεων καί λόγων, μία ψευδαίσθηση ἐπικοινωνίας μέ τό Θεό, μία συντήρηση τοῦ ἐγωῖσμοῦ, μία φαρισαϊκή ὑποκρισία, ἀνίκανη νά μεταμορφώσῃ τόν κόσμον. Ἡ Θεία Λατρεία δέν ἔχει παθητικούς δέκτες, ἔχει μόνον πομπούς. Πομπούς πού ἐκπέμπουν τήν εὐχαριστία τῆς ἐνορίας στόν κοινόν τῶν πάντων Πατέρα Θεό.

Ἔτσι λοιπόν, πρέπει νά ξαναμελετήσουμε, νά συζητήσουμε καί νά ἀποφασίσουμε ἐπάνω σέ κάποια λατρευτικά θέματα, ἐάν ἐπιθυμοῦμε καί ἐπιδιώκουμε νά γεμίζουν οἱ λαϊκοί ἀδελφοί μας τοὺς Ἱερούς Ναούς κατά τή Θεία Λατρεία. Αὐτά εἶναι: τό ὥραριο τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, προκειμένου νά μή συμπίπτουν μέ τίς ἐργασίες τῶν ἀνθρώπων καί τίς λοιπές ἀσχολίες τους, τό μοναστηριακό καί ἐνοριακό τυπικό, πού ἀφορᾷ στό μέγεθος τῶν ἀκολουθιῶν μέσα στόν κόσμον, τό γλωσσικό ἰδίωμα στό ὁποῖο θά ἀποδίδονται τά κορυφαία νοήματα τῆς Θείας Λατρείας, γιά νά πάψῃ ἡ Λατρεία νά εἶναι μαγική τελετή, ὁ τόπος καί ὁ τρόπος πού θά ἐπιτελοῦνται τά ἱερά μυστήρια, γιά νά σταματήσουν ἐπιτέλους αὐτά νά εἶναι κοινωνικές ἐκδηλώσεις καί νά γίνουν πράξεις ἀγιασμοῦ καί σωτηρίας. Δέν μπορεί νά ὑπάρξῃ ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας, ἐάν δέν ὑπάρξῃ ἀνανέωση τῆς Θείας Λατρείας. Ἡ Θεία Λατρεία εἶναι ὁ δρόμος πρός τόν Θεόν. Ἀλλά γιά τόν Θεόν δέν ὑπάρχουν μονόδρομοι. Ἄς ξανακάνουμε τή Θεία Λατρεία δρόμον γιά τήν Πατρική Ἀγκαλιά.

4δ. Ἐνότητα

Ἡ ἐνορία δέν εἶναι μόνον τόπος, κυρίως εἶναι τρόπος. Εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀγάπης τῶν πιστῶν μέ τόν Θεόν καί μεταξύ τους. Εἶναι τό δέσιμον τῶν καρδιῶν, ἡ συμπόρευση ὅλων πρός τόν οὐρανόν, ἡ συνεστίαση τοῦ εὐχαριστιακοῦ δείπνου, ἀπ' ὅπου δέν πρέπει νά λείπει κανείς. Ὅλα τά στελέχη τῆς ἐνορίας πρέπει νά ἀναλώνονται στόν στόχον τῆς ἐνότητος, τῆς φιλαδελφίας, τῆς φιλαλληλίας καί τῆς συνοχῆς. Ἡ ἀδελφосύνη ἐντός τῆς ἐνορίας πρέπει νά καλλιεργεῖται σέ ὅλα τά ἐπίπεδα. Νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν κληρικῶν, νά ὑπάρχει μεταξύ τῶν λαϊκῶν

καί νά ὑπάρχει μεταξύ κληρικῶν καί λαϊκῶν. Ἡ συμπαράσταση στή χαρά καί τή θλίψη, ἡ πάσης φύσεως θερμή ἐπικοινωνία, οἱ ποικίλες ἐκδηλώσεις, τό ἀγνό καί ἄδολο ἐνδιαφέρον καί ὅ,τι ἄλλο μπορεί νά σκεφτεῖ κάποιος, ὅλα πρέπει νά ἐπιστρατευτοῦν, διὰ νά παραμένει ἡ ἐνορία ἕνα ζωντανό σῶμα, τά μέλη τῆς ὁποίας εἶναι ἀρρήκτως δεμένα μεταξύ των. Ἡ δεμένη καί ζωντανή ἐνορία ἀποτελεῖ τήν ἐλπίδα τοῦ κόσμου, τή δόξα τῆς Ἐκκλησίας, τό καταφύγιο τοῦ ποικιλοτρόπως χειμαζομένου ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. Ἐξάλλου ἐκεῖνα τά ὁποία μᾶς ἐνώνουν στήν Ἐκκλησία εἶναι δυνατώτερα, ὅταν καλλιεργηθοῦν, ἀπό αὐτά πού μᾶς χωρίζουν. Εἶναι ἀνάγκη λοιπόν νά δημιουργήσουμε ἢ νά καλλιεργήσουμε τήν «ἐνοριακή συνείδηση», ὁ λαός μας νά ἀποκτήσει γνήσιο ἐκκλησιαστικό φρόνημα, γιατί χωρίς αὐτό θά ἀπομονωθεῖ καί θά ἀποκοπῇ ἀπό τήν Ἐνορία.

4ε. Ποιότητα

Ὁ ἐπανευαγγελισμός τῶν ἀνθρώπων θά γίνῃ μόνον μέσα ἀπό τήν ποιότητα τῆς ποιμαντικῆς ἐργασίας. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀποφύγουμε τόν πειρασμό τῆς ποσότητος, ἡ ὁποία ἐνισχύει πολλάκις μόνο τήν κενοδοξία τοῦ κληρικοῦ καί πλήττει τήν ποιότητα. Ἡ μικρά ζύμη ἔχει δύναμη. Δέν ἔχει σημασίαν π.χ. πόσα μέλη ἔχει ἕνας Κύκλος, ἀλλά πόσο σωστή ἐργασία γίνεται στόν Κύκλο αὐτό. Ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας θά φέρει καί τήν ποσότητῶν πιστῶν, ἐνῶ ὁ πειρασμός τῆς ποσότητος συνήθως ὑποβιβάζει τήν ποιότητα τοῦ διακονήματος. Ἄς φροντίσουμε ἡ ποιότητα τῆς ἐργασίας, πού κάνουμε, νά ἐναρμονίζεται μέ τήν ποιότητα τοῦ δικοῦ μας προσώπου καί ὅλα τά ὑπόλοιπα θά τά φροντίσει ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ καρποφορία τοῦ Ἐνοριακοῦ ἔργου δέν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπό τίς γνώσεις τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ τίς ἐμπειρικῆς τοῦ Ἐφημερίου καί τῶν συνεργατῶν του, ἀλλά κατὰ κύριο λόγο ἀπό τήν ποιότητα τῆς ἐσωτερικῆς ὑπάρξεως καί ἐν Χριστῷ ζωῆς τους.

4στ. Ἐπιμόρφωση κληρικῶν

Θεῖα ἐπενέψει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ συνεργατῶν ἐσύστησε τό Ἰδρυμα Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἐνα καινοτόμο καί πρωτότυπο γιά τά ἐκκλησιαστικά δεδομένα ἐπιμορφωτικό καί ἐρευνητικό ἐκκλησιαστικό ἴδρυμα, τό ὁποῖο, ἐδῶ καί μία δωδεκαετία παρέχει διά βίου ἐκπαίδευση, κατάρτιση καί ποιμαντική ἐπιμόρφωση στούς κληρικούς καί λοιπούς συνεργάτες τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, καθῶς καί ἄλλων φορέων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καί σέ κάθε μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐνδιαφέρεται διά τήν καλλιέργειά του. Τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος εἶναι πάρα πολύ σημαντικό καί καρποφόρο. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον πρέπει νά ἀναφέρουμε τόν ἐκλεκτό καί δυστυχῶς μακαριστό πλέον π. Ἀδαμάντιο Αὐγουστίδη, διατελέσαντα Διευθυντή τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως, πού ἔθεσε τίς κατευθυντήριες γραμμές, ὡς πνευματικό ἀνάστημα τοῦ Μακαριωτάτου, ἐπάνω στίς ὁποῖες κινεῖται τοῦτο τό Ἰδρυμα μέχρι σήμερα. Ἡ διά βίου ἐπιμόρφωση ὅλων τῶν διακονούντων στήν Ἐκκλησία εἶναι μία ἀδήριτη ἀνάγκη τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι ἀπαραίτητο ἅπαντες νά στηρίζουμε τό ἔργο αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος, μέσκοπὸ τήν ἀναβάθμιση τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί τήν βελτίωση τῆς προσφορᾶς τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τό σύγχρονο ἄνθρωπο.

4ζ. Συνεργασίες

Γιά τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο νά καλλιεργηθεῖ ἡ συνεργασία μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας

καί τών διαφόρων φορέων τῆς πολιτείας. Ὅλες οἱ συνεργασίες εἶναι εὐλογία Θεοῦ, ὅταν ἀποσκοποῦν στήν προσφορά πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι κάτι πού τό περιμένει ἡ κοινωνία σήμερα καί τό ἔχει ἀνάγκη. Ἡ ἐνορία ἔχει τή δυνατότητα νά συνεργαστεῖ μέ τά σχολεῖα, τοὺς πολιτιστικούς καί ἀθλητικούς συλλόγους, τίς διάφορες ἐνώσεις καί μέ κάθε ἀνθρωπιστικό φορέα πού ὑπάρχει στά ὅριά της. Αὐτές οἱ συνεργασίες θά ἀναβαθμίσουν τό ρόλο τῆς ἐνορίας στό κοινωνικό γίγνεσθαι. Θά παρουσιάσουν τό ζωντανό πρόσωπο τῆς ἐνορίας, ἡ ὁποία δέν πρέπει νά περιχαρακώνεται στόν ἑαυτό της. Ὁ πολιτισμός, ὁ ἀθλητισμός καί ἡ ψυχαγωγία εἶναι τρεῖς ἄξονες, στοὺς ὁποίους μπορεῖ ἡ ἐνορία νά συνεργαστεῖ μέ τίς κοινωνικές ομάδες πού δροῦν μέσα στά σπλάχνα της. Αὐτές οἱ συνεργασίες μποροῦν νά εἶναι ἡ σαγήνη τοῦ Πνεύματος γιά τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας.

4η. Ἱερατικές κλί(ή)σεις

Ἡ καλλιέργεια τῶν ἱερατικῶν κλίσεων εἶναι ἕνα μεγάλο θέμα, τό ὁποῖον ἄπτεται τῆς ποιότητος πού θά ἔχουν ἡ κληρικοί στό μέλλον. Ἡ καλλιέργεια αὐτή εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐνισχυθεῖ. Εἰδικές ομάδες ὑποψηφίων κληρικῶν μποροῦν νά συσταθοῦν. Συναντήσεις καί συνεργασίες αὐτῶν τῶν ομάδων θά φέρουν μόνον ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Εἰδικές κατασκηνώσεις, ἐπιμορφωτικά σεμινάρια, ἐκδρομές, λατρευτικές εὐκαιρίες διά τοὺς ὑποψηφίους κληρικούς θά δυναμώσουν τήν κλήση πού ἔλαβαν ὡς χάρισμα Θεοῦ κάποιον νεοί διά τό μεγάλο διακόνημα τῆς ιερωσύνης. Θά εἶναι πολύ θετικό καί ἡ βράβευση παλαιῶν καί καταξιωμένων κληρικῶν, πού ἐγνωσμένα ἀναλώθηκαν στό γεώργιο τῆς Ἐκκλησίας καί προσέφεραν τόν καλύτερο ἑαυτόν τους στήν διαποίμανση τῶν πιστῶν.

4θ. Σύσταση εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

Μπροστά στίς δυσκολίες, πού ἀντιμετωπίζουν σήμερα οἱ ἱερεῖς, εἶναι ἀπαραίτητο πλέον νά συσταθεῖ μία εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή γιά τά θέματα τοῦ ἐφημερικοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τά ζητήματα τοῦ ἐγγάμου καί ἀγάμου κλήρου διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς θά φωτιστοῦν ἐπαρκῶς. Οἱ γνωμοδοτήσεις αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς θά ἐνδυναμώσουν τή σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν τριῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, θά βοηθήσουν τήν Σεπτή Ἱεραρχία στόν ἐναγκαλισμό τῶν κληρικῶν καί στήν πρόληψη καί ἐπίλυση πολλῶν καί δυσκόλων προβλημάτων, πού τώρα ἀντιμετωπίζονται κατὰ βούλησιν. Διά τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁ ἐφημεριακός Κλήρος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θά μπορεῖ νά ἔχει μίαν ἐπίσημη φωνή πρὸς τό ἀνώτατο ὄργανο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, πού εἶναι ἡ Σεπτή Ἱεραρχία.

4ι. Φιλανθρωπία

Ἕνας τομέας πού ἡ Ἐκκλησία δίνει τήν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος μέ τόν καλύτερο τρόπο εἶναι ἡ φιλανθρωπία. Ἡ προσφορά εἰς τόν ἐμπερίστατο ἀδελφό εἶναι ἡ πιό δυνατή μαρτυρία τῆς θεϊκῆς ἀγάπης πρὸς τόν ἄνθρωπο. Στόν τομέα τῆς φιλανθρωπίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διακρίνεται τά τελευταῖα χρόνια, καί μάλιστα κατὰ τίς ἐπαχθεῖς περιόδους τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καί τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ. Μέ τίς στρατιές τῶν ἐθελοντῶν, μέ τίς προσφορές τῶν πιστῶν καί μέ τήν σοφὴ διαχείριση καί ἀξιοποίηση κάθε ἐναπομείνουσας οἰκονομικῆς ἱκμάδος ἡ Ἐκκλησία ἔδωσε τήν ἄριστη σφραγίδα τοῦ στίγματός της. Ἐπαινέθηκε ἀπ' ὅλους τοὺς χώρους, ἀκόμη καί ἀπὸ ἐκείνους πού διάκεινται ἀρνητικὰ ἀπέναντι εἰς τόν χριστιανισμό. Ἡ φιλανθρωπία μπορεῖ νά γίνει πολύτιμο ἐργαλεῖο γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί τόν

ἐπανευαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐθελοντισμοῦ, ἡ πνευματική προσέγγιση τῶν πενήτων καί ὄχι μόνον ἡ ἱκανοποίηση τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν τους, ἡ ἐνεργοποίηση ὅλων τῶν κοινωνικῶν ομάδων πρὸς τὴν φιλανθρωπία καί τὴν ἐλεημοσύνη θὰ βοηθήσουν τὴ σύγχρονη ἐνορία νὰ οἰκοδομηθεῖ ὡς κοινότητα ἀληθοῦς ἀγάπης καί γνησίου χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

4ια. Πολιτισμός

Ὁ ἄνθρωπος σήμερα πεινᾷ καί διψᾷ γιὰ ἀληθινὰ ἀριστουργήματα. Τρέφεται μέ πολιτιστικά σκουπίδια σέ ὅλους τοὺς τομεῖς. Ὃπου βρεῖ τό ἄριστο τό ἐναγκαλίζεται καί τό στηρίζει. Ἐπίσης ἀναζητεῖ μέσ’ ἀπὸ τὴν τέχνη κάποιο ἀνώτερο πνευματικό μήνυμα, πού ἡ πτωτική πολιτιστική πραγμα- τικότητα δέν τοῦ προσφέρει. Ἔτσι μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε τὴν τεράστια ἐπιτυχία πού ἔκαναν οἱ προσφάτως κινηματογραφικές καί τηλεοπτικές ἀποτυπώσεις τῆς ζωῆς τῶν ἁγίων Νεκταρίου ἐπισκόπου Πενταπόλεως καί Παϊσίου τοῦ Ἀγιορείτου, οἱ θεατρικές παραστάσεις πού ἀναφέρονται σέ θέματα τοῦ ἑλληνισμοῦ, οἱ μουσικές συναυλίες πού γίνονται γιὰ εὐγενεῖς σκοποὺς, οἱ εἰκαστικές ἐκθέσεις πού δίνουν μηνύματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε παρήγαγε πολιτισμό. Στὴν ἐποχὴ μας μπορεῖ νὰ προσφέρει τὸν πολιτισμό της στοὺς ἀνθρώπους μέ πολλά καί διαφορετικά μέσα. Ἡ ἐνορία, ἐφόσον ἐργαστεῖ ἐπάνω σ’ αὐτό τὸν τομέα, θὰ ἐνδυναμώσει τοὺς ἐσωτερικοὺς δεσμούς της καί θὰ προσεγγίσει ἀνθρώπους πού ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθεια τῆς ἀπόλυτης ὁμορφιάς. Αὐτὴ ἡ ἀπόλυτη ὁμορφία, κατὰ τὸν Φίοντορ Νοστογιέφκι, εἶναι πού θὰ σώσει τὸν κόσμο.

4ιβ. Ἑργαλεῖα ἠλεκτρονικῆς τεχνολογίας

Ζοῦμε στὴν ἐποχὴ τῶν ἀμέτρητων ἠλεκτρονικῶν ἐργαλείων. Τὰ πάντα πλέον ὀργανώνονται μέσῳ τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καί τῶν ἠλεκτρονικῶν προγραμμάτων. Μέσα στίς συνθήκες αὐτές ἡ ἐνορία δέν πρέπει νὰ μείνει οὐραγός. Εἶναι ἐπιτακτικότερη ἀνάγκη ἡ διαδικτυακὴ καί ἠλεκτρονικὴ ὀργάνωση τῶν ἐνοριῶν καί ἡ σύνδεσή τους μέ τὴν κεντρικὴ διοίκηση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, πού ἀνήκει. Ἱστοσελίδες ἐνημερώσεως ἐπὶ διοικητικῶν καί πάσης ἄλλης φύσεως θεμάτων, ἠλεκτρονικὴ ἐξυπηρέτηση τῶν ἐνοριτῶν, προγράμματα γραμματειακῆς ὑποστηρίξεως, σωστό καί ὑπεύθυνο ἄνοιγμα στὰ μέσα κοινωνικῆς δικτυώσεως εἶναι κάποια ἀπὸ τὰ ἔργα πού θὰ ἀναδιοργανώσουν τὴν ἐνορία καί θὰ βοηθήσουν ἀποφασιστικά στὴν προσέγγιση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου καί μάλιστα τῶν νέων. Μέ τὸν τρόπο αὐτό θὰ καταστεῖ δυνατόν νὰ ἐπιτευχθεῖ καί ἡ σωστή προβολὴ τοῦ πολυδιάστατου καί πολυσήμαντου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τό ὅποιο οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἔχουν τραγικὴν ἄγνοια. Εἶναι ἀπαραίτητο πλέον ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐνορία, ἡ κάθε εὐλογημένη δομὴ νὰ προβάλλουν τό ἔργο τους στὴν

κοινότητα τοῦ παγκοσμίου ἰστοῦ τοῦ διαδικτύου, μέ διάκριση ὅμως καί προσοχή. Αὐτό ὄχι ἀπό κενοδοξία, ἀλλά ἀπό ποιμαντική ἀγωνία γιά τήν πληροφόρηση ὅλων περὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου καί γιά τήν ἀνάπαυση τῶν ἀσθενεστέρων στή συνείδηση, ὅπως ἐξάλλου προτρέπει καί ὁ ἰδρυτής τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας Μέγας Παῦλος: «τήν διακονίαν σου πληροφόρησον» (Β' Τιμ. δ, 5). Ὁφείλουμε νά κινούμεθα πέρα ἀπό ματαιοδοξίες καί κοσμικές φιλοδοξίες. Ἡ χρήση τῶν μέσων μαζικῆς δικτύωσης πρέπει νά εἶναι λελογισμένη καί ὄχι ἀμετροεπής, γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ, Κλήρου καί Λαοῦ. Ὁφείλουμε νά ἐπιστήσουμε στοὺς Κληρικούς μας, ἀγάμους κι ἐγγάμους, προῖσταμένους καί μή, πνευματικούς καί ἡγουμένους, τήν προσοχή τους στήν ἐνασχόλησή σας μέ τὰ ἡλεκτρονικά μέσα κοινωνικῆς δικτύωσης. Ἄς φροντίσουν ὅπως ἀπαρνούμενοι τήν προσωπική τους αὐτάρκεια τήν περιορίσουν στήν ἀπολύτως ἀναγκαία, διά νά μή εἶπω νά καταργήσουν αὐτή τήν ἐπικοινωνία, ὡς μάλλον ἐπιζήμια γιά τήν Ἱερατική ζωή καί τὰ πνευματικά ἀγωνίσματα. Θά πρέπει ἀκόμα νά ἀποφεύγουν δημόσιους σχολιασμούς, ἐπικρίσεις προσώπων καί καταστάσεων, γιά τήν ἀποφυγή περαιτέρω ἐκθέσεως τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καί κυρίως γιά τήν ἀποφυγή σκανδαλισμοῦ ἀρκετῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν μας, μερικοὶ ἀπό τοὺς ὁποίους παραπονούμενοι καταγγέλλουν ἀμετροέπεια στίς ἐπικοινωνίες, μέσω τοῦ διαδικτύου, ἀπάδουσα τοῦ σχήματος καί τῆς θέσεως τῶν σεβαστῶν μας Πατέρων. Ἀκόμη πρέπει κάθε ἐπικοινωνία μας ὡς Κληρικῶν καί Μοναχῶν, νά συνάδει τῷ ἱερῷ σχήματι καί κατατείνει στήν ἱεραποστολική δραστηριότητα καί πνευματική ἐργασία, ἰδίᾳ ὅταν πρόκειται διά τόν Ἡγούμενο καί πνευματικόν Πατέρα/Ἐξομολόγο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἢ τῆς Ἑνορίας καί Πατέρα πλήθους πνευματικῶν τέκνων. Καίτοι προσωπικῶς πιστεύουμε, πῶς ἡ ἐπερχόμενη πνευματική βλάβη ἀπό τή χρήση καί μετοχή τοιούτων μέσων εἶναι κατά πολύ μεγαλύτερη ἀπό τήν ὠφέλεια ἐξ αὐτῶν! Πιστεύουμε δέ πῶς ἐξαιτίας τῆς ἐπιπόλαιας χρήσεως τοῦ διαδικτύου, ὡς Ἐκκλησία μάλλον ἐκτιθέμεθα παρὰ ὠφελοῦμε. Ἰδίως ὅταν ἡ ἐνημέρωση καί πληροφορία τῆς διακονίας μας κατακλύζεται ἀπό εἰδήσεις πανηγύρεων καί ἐξαντλεῖται σέ ἀνώριμες καί ἀνόητες ἀναφορές «πρός τό θεαθῆναι τοῖς

άνθρώποις», ὅτι «θέατρον ἐγεννήθημεν τῷ κόσμῳ καί ἀγγέλοις καί ἀνθρώποις» (Α΄ Κορ. δ' 9), ἀλλά δυστυχῶς ὅχι ὅπως τιμητικά τό ἐννοεῖ ὁ ἀπόστολος Παῦλος! Ὅμως ἔτσι θά δικαιολογήσουμε τήν παρουσία μας καί πῶς ἐργαζόμαστε ποιμαντικῶς; Μή γένοιτο!

Κι ἐπειδὴ ἔγινε λόγος γιά τήν σύγχρονη πρός τόν λαό κίνηση καί προσέγγιση τοῦ Ἐφημερίου καί Πατέρα, τῆς Ἐνορίας ἢ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τοῦ ποιμένος πρός τό ποίμνιο, ἐπιτρέψατέ μοι ὀλίγα τινά ἀπό τήν ὑπερπεντηκονταετή ἐμπειρία μου στήν Ἱερωσύνη, τά εἰκοσιεπτά δέ ἐξ αὐτῶν ἔτη ὡς Ἐπίσκοπος.

Δέν γίνεται νά ποιμαίνεται ὁ Λαός ἀπό ἀποίμαντους ποιμένες, πού δέν ὑπακούουν στό Εὐαγγέλιο καί τήν φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπό ἀποίμαντους ποιμένες προέκυψε τό φαινόμενο τοῦ γεροντισμοῦ, μέ συνέπεια τίς καταστάσεις φόβου καί τρόμου τοῦ Λαοῦ καί ἀποτέλεσμα τήν θολή καί ἀθεολόγητη προφητολογία καί προφητολαγνεία, πού ταλαιπωρεῖ τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί τόν ἀποπροσανατολίζει πνευματικά. Καί μόνον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «πάντες γάρ οἱ προφῆται καί ὁ νόμος, ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν» (Ματθ. Ια' 13), ἀρκεῖ γιά νά καταδείξει τήν λανθασμένη ἀτραπό τῆς ἀπωλείας τους! Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας τόν Ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό, παρὰ τίς τόσες προορρήσεις του τόν ἀποκάλεσε ἐνθοῖερομάρτυρα, ἱσαπόστολο, διδάσκαλο τοῦ Γένους, ἀλλά προφήτη δέν τόν ὀνόμασε!

Ἡ αὐτοειδωλοποίηση τῶν ποιμένων εἶναι τό ὀλισθηρό ἔδαφος τῶν ποιμαινομένων καί γι' αὐτό δημιουργοῦνται ὁμάδες, πού διασποῦν τήν ἐνότητα τῶν Ἐνοριῶν. Τό λυπηρό εἶναι ὅτι σέ ὅλους αὐτούς ὑπάρχει μιά θεωρητική πνευματική αὐτάρκεια, τήν ὁποία ἐκμεταλλεύται ὁ πονηρός. Πρέπει νά ἀντιληφθοῦμε ὅπωςδήποτε τήν σπουδαιότητα τῆς πνευματικῆς πατρότητας. Οἱ Κληρικοί μας δέν εἶναι μόνο τελετουργοί ἢ κοινωνικοί ἐργάτες, ὅπως τονίζει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Μεταλληνός. Εἶναι καί πνευματικοί Πατέρες, ἀλλά τό θεραπευτιῶ ἔργο ὅμως πρέπει νά ξεκινᾷ ἀπό τοὺς ἴδιους κατὰ τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἰατρέ θεράπευσον σεαυτόν» (Λουκ. δ 23) Μόνο μέ αὐτή τήν προϋπόθεση μπορεῖ νά μεταδώσει τήν ἐμπειρία τῆς πίστεως, τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς καί τῆς μετοχῆς ἐν τέλει στό

σώμα τοῦ Χριστοῦ! Ἡ καλλιέργεια, ἡ σπουδή τῆς πνευματικῆς πατρότητας εἶναι τό ἰσχυρό υπόβαθρο στή λειτουργία, τήν παρουσία καί τήν πορεία τῆς Ἐνορίας. ἄλλωστε σέ μιά σχέση ἀπό τήν ὁποία ἀπουσιάζει τό Ἅγιο Πνεῦμα, θά ἀπουσιάζουν καί οἱ καρποί Του.

• ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μακαριώτατε Ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,
Ὁ Κύριος καί Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ σύμπαντος κόσμου καί ἡμῶν τῶν ποιμένων τοῦ λαοῦ Του. Προσβλέπουμε στό Πανάγιο πρόσωπό Του, ἔχοντας τήν βεβαιότητα ὅτι Ἐκεῖνος προστατεύει τήν Νύμφη Ἐκκλησία καί τήν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τήν ἄτρεπτη δόξα τῆς αἰωνιότητος. Ἐντός τῆς ἀκτίστου χάριτός Του καί τῆς ἀπερινοήτου δυνάμεώς Του δέν ὑπάρχουν ἀξεπέραστα προβλήματα. Ἐμεῖς, ὡς πατέρες τῶν παιδιῶν Του, ὡς φορεῖς τῶν ἐνεργειῶν Του, ὡς διαχειριστές τῶν μυστηρίων Του, ὡς προβολεῖς τῆς ἀνεκλαλήτου δόξης Του θά συνεχίσουμε τήν ἀνάζητηση τοῦ ἀνθρώπου. Θά συνεχίσουμε νά ἐπαναλαμβάνουμε τό «Ἀδάμ, ποῦ εἶ;» (Γεν. Γ, 9), διά νά βροῦμε τοὺς τετρωμένους ἀπό τήν ἁμαρτία ἀδελφούς μας καί νά τοὺς φέρουμε στό θεραπευτήριό τῆς μετανοίας. Ὅλα τά μέσα τῆς ἐποχῆς μας θά ἐπιστρατευτοῦν διά τό σκοπὸ αὐτό. Ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς ἐνορίας καί ὁ ἐπανευαγγελισμὸς τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖ στοχεύουν. Δέν ὑπάρχει πλέον ἡ πολυτέλεια τοῦ ἐφησυχασμοῦ! Ἡ ἐντατικοποίηση τῆς ἐργασίας, θεσμῶν καί προσώπων, εἶναι αὐτονόητη. Ἡ προβολή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου εἶναι ἀπαραίτητη. Ὁ ἁγιασμὸς καί ἡ κοινὴ σωτηρία ἀπάντων εἶναι τό ζητούμενο. Μὲ αἰσθήματα καί λόγους εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης γιὰ τήν ὑπομονή καί τήν προσοχή κατακλείω τόν λόγο μου, εὐχόμενος ὁ συμπροβληματισμὸς ὅλων μας σήμερα νά καταστεῖ γόνιμη δύναμη διά τήν ἀνασυγκρότηση τῆς ἐνορίας καί τόν ἐπανευαγγελισμὸ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τρόπον ὥστε νά ἐργαστοῦμε γιὰ τό **κῦρος** τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας. Τοῦτο τό κῦρος ὁ λαὸς τό ἔχει ἀνάγκη, γιὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται σέ ὅλους μας προσοχή, προσευχή καί «σύνεσις ἐν πάσιν». Προσπαθήσαμε μέ τήν εἰσηγήσή μας αὐτή, νά ἐκφράσουμε τήν ἀγωνία μας, νά ἐπισημάνουμε ἀλήθειες, νά δημιουργήσουμε προβληματισμό. Γιὰ τόν καταρτισμὸν τῆς ἐπικαλεσθήκαμε συνεπικουρούς καί ἄλλους ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες, ἀνά τήν Ἑλλάδα γιὰ νά πλαισιώσουν τίς σκέψεις μας, ὥστε διά τῆς ἀπό κοινοῦ συμβολῆς, νά προέλθουν συμπεράσματα, νά ληφθοῦν ἀποφάσεις, ποὺ θά βελτιώσουν ἢ καί θά ἀναθεωρήσουν ἐνδεχομένως τήν διακονία μας. Διεπιστώσαμε δέ ὅτι στήν ἐκδοχή τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Χριστοδοῦλου, ἐνώπιον τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1998-2006 καί ὑπὸ τόν τίτλο: «Εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» ἔχουν ἀκουσθεῖ εἰσηγήσεις, ἔχουν ληφθεῖ ἀποφάσεις, ἔχουν γίνῃ ἀντικείμενο ἐπεξεργασίας καί διατυπωθεῖ παρατηρήσεις, ἔχουν ἀποφανθεῖ ἀρμόδιες ἐπιτροπές καί ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος τῆς ἐνοριακῆς ἀνασυγκροτήσεως καί δὴ τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τῶν πιστῶν. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ θέτει ὅλους μας ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν μας καί μᾶς παρακινεῖ νά ὑπενθυμίσουμε στήν ἀγάπη Σας τό ὑπ' ἀριθ. 754/465/15.02.2006 ἐγκύκλιο σημείωμα τό ὁποῖο ἀπεστάλη σέ ὅλους ἐμᾶς τό σχετικόν κείμενο, ποὺ δίνει κατευθύνσεις, οἱ ὁποῖες 16 χρόνια μετὰ παραμένουν

ἐπίκαιρες καί ἀκριβῶς τώρα πλέον εἶναι ἀνάγκη νά τηρηθοῦν πρὸς τό δέον γενέσθαι, γιά τήν ὅσο τό δυνατόν ἐνδελεχέστερη διακονία τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Δράττομαι δέ τῆς εὐκαιρίας, γιά νά εὐχαριστήσω καί ἀπό τή θέση αὐτή ὅλους τοὺς Ἁγίους Ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ἔστερξαν μέ πολλή ἀγάπη καί συμπαρέστησαν θερμῶς, τόσον οἰκονομικά, ὅσο καί ἠθικά, στήν ἀκριτική μας Ἱεράν Μητρόπολιν Σάμου, Ἱκαρίας καί Κορσεῶν, ἡ ὁποία ἐτρώθη βαρέως ἀπό τόν σεισμό τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου 2020. 50 Ἑνορίες στίς πόλεις καί τά χωριά μας, ὡς καί 4 Ἱερές Μονές μας ἔμειναν χωρίς θυσιαστήρια. Ἐπὶ δύο ἔτη ἡ θεία Λατρεία ἐπιτελεῖται ἀπρόσκοπτα μέν, ἀλλά σέ βοηθητικούς χώρους καί αἵθουσες πνευματικῶν κέντρων, τά ὁποία μετετράπησαν σέ προσωρινούς Ναοὺς, ἀκόμη δέ σέ μικρά Παρεκκλήσια, ἀλλά καί στήν ὑπαιθρον ὅταν οἱ καιρικές συνθήκες τό ἐπιτρέπουν. Δύο χρόνια μετὰ τόν σεισμό ἀκόμη μετροῦμε πληγές, ἐνῶ μόλις καί μετὰ βίας, λόγω γραφειοκρατικῶν καθυστερήσεων καί οἰκονομικῆς ἀνέχειας ἐπχειροῦμε τήν ἔναρξη τῶν μελετῶν διά τήν προϊόντος τοῦ χρόνου καί κατὰ τήν οἰκονομική δύναμή μας ἐπισκευή πλέον τῶν 98 Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριακῶν, Μοναστηριακῶν καί Παρεκκλησίων.

Διά τοῦτο εὐχαριστῶ ὅλους σας γιά τή θερμή συμπαράσταση, ἀκόμη δέ καί τήν παρελθούσα Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο γιά τήν ἀπόφαση περιαγωγῆς δίσκου πρὸς περαιτέρω οἰκονομική ἐνίσχυσή μας, τῆς ὁποίας τήν ἀγάπη μέ εὐγνωμοσύνη λαμβάνομε.

Εὐχομαι ὁ προβληματισμός ἀπό τήν παρούσα εἰσήγηση νά ἐπιφέρει στίς ψυχές καί τήν ζωή τοῦ ποιμνίου μας θαυμαστή τήν ἀλλοίωσιν τῆς Δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου. Γένοιτο!

Εὐχαριστῶ, εὐχεσθε!

+ Ὁ Σάμου καί Ἱκαρίας Εὐσέβιος